Wat is jouw motief?!

EEN ONDERZOEK NAAR DE MOTIEVEN VOOR VERZUIM VAN DE LEERLINGEN BINNEN HET TEAM JURIDISCHE EN FINANCIEËLE DIENSTVERLENING.

NAAM: TAMARA AARSSEN
STUDENTNUMMER: 2387611
IN OPDRACHT VAN: FLORIJN COLLEGE BREDA

ROC West-Brabant
Florijn College

Wat is jouw motief?!

EEN ONDERZOEK NAAR DE MOTIEVEN VOOR VERZUIM VAN DE LEERLINGEN BINNEN HET TEAM JURIDISCHE EN FINANCIEËLE DIENSTVERLENING.

NAAM: TAMARA AARSSEN
STUDENTNUMMER: 2387611
PLAATS & DATUM: BREDA, 6 JUNI 2017
KADER: AFSTUDEERSCRIPTIE
SCHOOL: FONTYS HOGESCHOOL EINDHOVEN
OPLEIDING: TOEGEPASTE PSYCHOLOGIE
OPDRACHTGEVER: FLORIJN COLLEGE BREDA
STAGEBEGELEIDSTER: SARAH VAN DER HART
BEGELEIDEND DOCENT: TON ROVERS
EERSTE ASSESSOR: LEON DERCKX

Voorwoord

In mijn afstudeerjaar van de opleiding Toegepaste Psychologie, die wordt gegeven op Fontys Hogeschool in Eindhoven, heb ik 16 weken stage gelopen binnen Florijn College in Breda. In de periode van 6 februari 2017 tot en met 6 juni 2017 heb ik op het Florijn mijn afstudeeronderzoek verricht. Naar mijn mening is het Florijn een gezellige organisatie met docenten die er zo goed mogelijk proberen te zijn voor hun leerlingen. De school is een onderdeel van ROC West-Brabant.

Voor u ligt de scriptie die het resultaat is van 16 weken onderzoek binnen Florijn College. Gedurende deze periode heb ik gebruik mogen maken van de kennis van mijn begeleidster Sarah Van der Hart. Zij heeft mij goed op weg geholpen binnen dit onderzoek en tips gegeven om mijn scriptie te kunnen verbeteren. Hierdoor heb ik mijn kennis met betrekking tot onderzoek kunnen uitbreiden en heb ik zo zelfstandig dit onderzoek kunnen afronden. Hiervoor wil ik haar dan ook bedanken. Daarnaast wil ik ook de andere medewerkers binnen team Juridisch en Financiële dienstverlening bedanken voor het aanleveren van informatie en de voor de ondersteuning tijdens dit onderzoek.
Ten slotte wil ik alle leerlingen die hebben deelgenomen aan dit onderzoek bedanken, zonder hen was het niet mogelijk dit onderzoek goed af te ronden. Door het afnemen van de interviews heb ik voldoende informatie kunnen ontvangen om een goede conclusie uit te schrijven.

Ik heb mij deze periode vooral kunnen ontwikkelen op het gebied van onderzoek. Ik hoop dat datgene wat ik heb geleerd is terug te zien in dit onderzoeksverslag. Voor nu wens ik u veel leesplezier!

Tamara Aarssen,

Breda, 5 juni 2017

Samenvatting

Dit onderzoeksverslag behandelt het probleem rondom het verzuim van de leerlingen binnen het team Juridische en Financiële Dienstverlening van Florijn College. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Florijn College omdat het verzuimpercentage binnen dit team te hoog ligt. Een te hoog verzuimpercentage is een probleem voor de leerling zelf, omdat het kan leiden tot voortijdig schoolverlaten en in de toekomst minder kansen op een baan. Dit kan zelfs doorzetten tot een probleem voor de maatschappij omdat slechte kansen op de arbeidsmarkt kunnen leiden tot crimineel gedrag. Echter is verzuim ook een probleem voor het Florijn omdat zij per voortijdig schoolverlater een sanctie opgelegd krijgen. Dit kan betekenen dat zij gekort worden op subsidies of een boete ontvangen. Het probleem dat wordt behandeld is de hoge verzuimpercentages van de leerlingen binnen het team Juridische en Financiële Dienstverlening. Florijn College wil achterhalen waar dit verzuim vandaan komt en welke factoren een rol spelen bij dit verzuim. Uit dit probleem is de volgende onderzoeksvraag gekomen: *Welke motieven spelen een rol bij het ongeoorloofd verzuimen van lessen bij de leerlingen binnen het team Juridisch en Financiële Dienstverlening op het Florijn College?*

Binnen dit onderzoek is er bij de interviews gebruik gemaakt van een topic-lijst die is opgesteld aan de hand van verschillende theorieën uit het theoretisch kader. Er zijn in totaal tien interviews afgenomen bij respondenten verdeeld over beide opleidingen waarbij het verzuimpercentage boven de 20% ligt. Deze interviews zijn opgenomen en vervolgens getranscribeerd. Deze transcripten zijn vervolgens geanalyseerd met behulp van het softwareprogramma ATLAS. Dit proces is terug te vinden in de methodeparagraaf.

In de resultaten worden de belangrijke punten aangehaald over de motieven van het verzuim, de beïnvloedende factoren en interventies die het verzuim zouden kunnen tegen gaan. De motieven van het verzuim zijn verschillend, er komen echter ook veel factoren overeen. Moe zijn, de opleiding als te makkelijk ervaren, de blokuren en gebrek aan motivatie zijn de motieven die het vaakst voorkomen. Interventies die zijn aangehaald zijn de blokuren verspreiden, wijziging aanbrengen in de manier van lesgeven en het eerder ingrijpen bij verzuim.

In de conclusie is er antwoord gegeven op de onderzoeksvraag. Hier zijn de motieven en interventies nogmaals benoemd. Naar aanleiding van de verkregen informatie en het antwoord op de onderzoeksvraag zijn er in de discussieparagraaf een aantal aanbevelingen gedaan. In het adviesdocument dat op dit onderzoeksverslag volgt worden deze aanbevelingen concreet verwerkt in een advies. Er zal dan concreet antwoord worden gegeven op de adviesvraag van de opdrachtgever. Deze adviesvraag luidt: *Welke interventies kunnen er worden ingezet om in te kunnen spelen op de motieven voor verzuim, en het aanwezigheidspercentage van de leerlingen binnen het team Juridisch en Financiële dienstverlening in de toekomst 90% of hoger te laten zijn?* Ook is er in de discussieparagraaf kritisch gekeken naar dit onderzoek en zijn er verbeterpunten en ideeën voor vervolgonderzoek aangehaald.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....2
Samenvatting.....3
Inhoudsopgave.....4
1. Inleiding.....5
2. Theoretisch kader.....8
2.1. Schoolverzuim.....8
2.2. Motieven tot ongeoorloofd schoolverzuim.....10
2.3. Interventies binnen de school.....14
3. Methode.....17
3.1. Onderzoeksmethoden.....17
3.2. De respondenten.....17
3.3. Procedure.....17
3.4. Materialen.....18
3.5. Analyse.....19
4. Resultaten.....21
5. Conclusie.....27
6. Discussie.....28
Literatuurlijst.....30
Bijlagen.....32
Bijlage A: Topiclijst.....33
Bijlage B: Voorbeeld transcript.....35
Bijlage C: Analyseplan.....40
Bijlage D: Analyseplan: Codeboom.....42
Bijlage E: Analyseplan: Netwerkview.....43
Bijlage F: Ethische verantwoording.....44
Bijlage G: Format contract respondent.....46

1. Inleiding

Het Openbaar Ministerie vindt het belangrijk dat leerplichtige jongeren naar school gaan. Volgens de leerplichtwet zijn jongeren tussen de 5 en 18 jaar verplicht onderwijs te volgen aan een school of instelling tot zij in bezit zijn van een startkwalificatie of ouder zijn dan 18 jaar (Rijksoverheid, 2016). Toch zijn er nog altijd leerlingen die zich hier niet aan houden, en is er sprake van ongeoorloofd schoolverzuim. Florijn College heeft hier op proberen in te spelen door een leerplichtambtenaar binnen de school te plaatsen en deze lijnen kort te houden. Er is sprake van ongeoorloofd verzuim wanneer een leerling met een niet-geldige reden afwezig is van school (Rijksoverheid, 2011). Ongeoorloofd schoolverzuim kan verschillende gevolgen met zich meebrengen. Zo wordt schoolverzuim samen met slechte schoolprestaties als een determinant gezien voor voortijdig schoolverlaten. Veel verzuim kan leiden tot stagnerende leerontwikkeling, uitstroom naar lager onderwijs of zelfs het niet behalen van een schooldiploma (Vanneste, 2012). Dit is niet alleen een probleem voor de leerling zelf, maar ook voor de maatschappij. Het niet behalen van een schooldiploma zorgt voor minder mogelijkheden, waardoor de kans op een goede uitgangspositie binnen de maatschappij kleiner wordt. Dit zorgt er voor dat veel mensen zonder diploma in een uitkering of zelfs in de criminaliteit terecht komen en dat de criminaliteit binnen Nederland dus groeit (Vanneste, 2012).
Naast dat het van invloed is op de maatschappij heeft het ook zijn gevolgen voor het Florijn College. Het Florijn is verplicht een melding te maken bij de leerplichtambtenaar wanneer er sprake is van minder dan 90% aanwezigheid van een leerling, of wanneer een leerling meer dan 16 uur binnen 4 achtereenvolgende weken ongeoorloofd afwezig is. Binnen het Florijn College wordt opgemerkt dat verzuim inderdaad kan leiden tot voortijdig schoolverlaten, per voortijdig schoolverlater ontvangt het Florijn College een boete of worden zij gekort op subsidies. Daarnaast heeft het ook gevolgen voor de leerling zelf, buiten dat het kan leiden tot het niet behalen van een diploma en het te kans vergoot in een uitkering of in de criminaliteit terecht te komen, kunnen leerlingen die verzuimen ook zelf gestraft worden. Zo kan een jongere vanaf 12 jaar zelf een taakstraf of geldboete opgelegd krijgen (Rijksoverheid, 2016). Ook zou een lager opleidingsniveau geassocieerd worden met verhoogd risicogedrag zoals roken en overgewicht, en met chronische gezondheidsproblemen en zelfs psychische problemen (Vanneste, 2012).
Het verzuim kan te maken hebben met de levensfase waarin de leerlingen zich bevinden. De adolescentie is namelijk een periode waarbij de persoon leert om kritisch te denken, en zij omgeving ook kritischer beoordeeld. Ook is dit de fase dat leerlingen gaan experimenteren met bepaald gedrag en ook vaker probleemgedrag vertonen (Feldman, 2014).

Florijn College in Breda biedt middelbaar beroepsonderwijs voor Handel en Zakelijke Dienstverlening. Zij bereiden de leerlingen voor om later succesvol te zijn in de globaliserende werkomgeving waarin zij later terecht komen. Binnen Florijn College bieden ze opleidingen in verschillende richtingen aan, namelijk: MBO Basis, Bedrijfsadministratie, Fashion, Internationale groothandel, Juridische & Financiële Dienstverlening, Marketing & Communicatie, Retail en Secretarieel. Ook is er mogelijkheid

tot maatwerk trajecten. Op dit moment staan er 1596 leerlingen ingeschreven op het Florijn College die zijn verspreid over de verschillende opleidingen en niveaus, namelijk MBO niveau 2 t/m 4. Schoolverzuim is iets wat al jaren speelt binnen het Florijn. In het bijzonder ongeoorloofd verzuim. Florijn College maakt al jaren gebruik van een leerlingvolgsysteem die verzuim registreert. Op dit moment maken zij gebruik van het registratiesysteem PARS. Door PARS moeten leerlingen zich inklokken met hun schoolpas bij aanvang van de les en op deze manier wordt de aanwezigheid geregistreerd. De leerlingen die de opleiding Juridische- of Financiële Dienstverlening volgen dienen minimaal 90% van de lestijd in het gehele jaar aanwezig te zijn. Met behulp van PARS is het gemakkelijker geworden schoolverzuim eerder te signaleren. Hoewel de verzuimcijfers de afgelopen tijd in zijn totaal zijn gedaald blijft het schoolverzuim een probleem binnen het Florijn College. Zij merken dat, ondanks het in gebruik nemen van PARS en andere ondernomen acties, de verzuimcijfers binnen het team Juridische en Financiële dienstverlening blijven stijgen. In het schooljaar 2014-2015 lag het verzuim binnen dit team op 69,8%. Dit is in het schooljaar 2015-2016 zelfs gestegen naar 72,3%. Op dit moment is het nog onduidelijk wat de motieven (naast ziekteverzuim) zijn van leerlingen om lessen te verzuimen. Dit kan verschillende redenen hebben, bijvoorbeeld omdat iemand wordt gepest, maar het kan ook liggen aan de manier waarop de lessen worden aangeboden. Daarnaast heerst er het idee dat leerlingen niet helemaal op de hoogte zijn van het verzuimbeleid binnen de school. Ook weet het Florijn niet hoe ze hier nog beter op in kunnen spelen, zodat het aanwezigheidspercentage van de leerlingen verhoogd. Dit is dan ook de aanleiding van dit onderzoek. Het is relevant voor Florijn College om hier onderzoek naar te doen omdat zij merken dat veel verzuim ook regelmatig leidt tot voortijdig school verlaten vooral bij Juridische en Financiële Dienstverlening. Buiten dat voortijdig school verlaten vervelend is voor de leerling, is dit ook nadelig voor de school. Bij te veel voortijdig schoolverlaters ontvangt de school namelijk een boete of worden zij gekort op financieringen. Door het onderzoeken en aanpakken van dit probleem kan het Florijn beter inspelen op het schoolverzuim en nog betere kwaliteit van onderwijs bieden, ook voor hen die wat meer ondersteuning nodig hebben.

Binnen het team Juridische en Financiële Dienstverlening liggen de verzuimpercentages hoog en speelt voortijdig schoolverlaten nog steeds een rol. Om deze reden wenst de opdrachtgever een onderzoek naar leerlingen binnen dit team. In dit onderzoek wordt er gekeken naar relatief verzuim, dit is het soort verzuim zonder geldige reden terwijl leerlingen wel staan ingeschreven op de school. Leerlingen met een diagnose van een chronische ziekte worden buiten beschouwing gelaten, omdat hiervan de achtergrond van het verzuim bekend is.
Het doel van dit onderzoek is dan ook het Florijn College meer inzicht te geven in de motieven van de leerlingen van de opleidingen Juridisch en Financieel zijn om lessen te verzuimen en welke interventies het Florijn College kan toepassen om het aanwezigheidspercentage van de leerlingen 90% of hoger te laten zijn. Zij wensen een concreet advies over wat voor aanpassingen of interventies zij kunnen inzetten om leerlingen meer te motiveren onderwijs te volgen en het aanwezigheidspercentage te verhogen. Om dit doel te kunnen bereiken zal er informatie vanuit de literatuur nodig zijn over de psychologische aspecten van schoolverzuim en zal er concrete informatie

vanuit de leerlingen verkregen moeten worden over hun motieven voor verzuim en welke aanpassingen hen zouden helpen om school toegankelijker te maken.

Vanuit voorgaande informatie is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd: *Welke motieven spelen een rol bij het ongeoorloofd verzuimen van lessen bij de leerlingen binnen het team Juridisch en Financiële Dienstverlening op het Florijn College?*
Wanneer de hoofdvraag is beantwoord, kan er een koppeling gemaakt worden met de adviesvraag. Om de adviesvraag te kunnen beantwoorden zal er in de interviews gezocht worden naar interventies. Deze adviesvraag luidt als volgt: *Welke interventies kunnen er worden ingezet om in te kunnen spelen op de motieven voor verzuim, en het aanwezigheidspercentage van de leerlingen binnen het team Juridisch en Financiële dienstverlening in de toekomst 90% of hoger te laten zijn?*

Er wordt gebruik gemaakt van interviews met tien respondenten. De bevindingen van de respondenten worden gebruikt in de resultaten. In dit onderzoek worden ook de resultaten van het literatuuronderzoek met elkaar vergeleken. Hier worden conclusies uit getrokken. De gebruikte literatuur over dit onderwerp staat vermeld in de literatuurlijst. Dit onderzoeksverslag is opgebouwd volgens een vaste structuur. Ten eerste vindt u in de inleiding uitleg over de probleemstelling, de aanleiding en het doel van dit onderzoek. In hoofdstuk 2 vindt u het theoretisch kader. In dit hoofdstuk komt de theorie naar voor die gebruikt is tijdens het onderzoek. In hoofdstuk 3 vindt u een beschrijving van de methode die voor dit onderzoek is toegepast. Hoofdstuk 4 geeft de resultaten van het onderzoek weer. Hierin worden gegevens die zijn opgevallen besproken. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 aan de hand van de resultaten een conclusie getrokken en antwoord gegeven op de onderzoeksvraag. Hoofdstuk 6 geeft de discussie weer. Hierin wordt kritisch gekeken naar het onderzoek en suggesties gedaan voor eventueel vervolg onderzoek. Ook wordt hier kort een aanbeveling voor de opdrachtgever beschreven. Het onderzoeksverslag zal worden aangevuld door een literatuurlijst en verschillende bijlagen. Hierin vindt u onder andere de producten van het codeerproces.

2. Theoretisch kader

2.1. Schoolverzuim

Voor de samenleving is het belangrijk dat kinderen en jongeren naar school gaan. Naar school gaan geeft kinderen de kans zich goed voor te bereiden op deelname aan de maatschappij. In het onderwijs krijgen zij kennis en vaardigheden aangeboden die ze in het latere leven nodig hebben (Nienhuis, 2012).Echter verloopt naar school gaan niet voor iedere student geheel vlekkeloos. Dat wordt in dit hoofdstuk beschreven aan de hand van verschillende visies en theorieën. In dit hoofdstuk wordt een korte beschrijving gegeven over verzuim, gevolgd door de motieven die gegeven worden voor ongeoorloofd verzuim. Tot slot worden er een aantal interventies besproken die het verzuim tegen zouden moeten gaan.

Binnen de term schoolverzuim wordt er onderscheid gemaakt tussen twee soorten verzuim, namelijk geoorloofd en ongeoorloofd verzuim (Vanneste 2012).

2. 1.1. Ongeoorloofd verzuim

Jongeren tussen 5 en 18 jaar zijn verplicht onderwijs te volgen, wanneer een leerling met een niet-geldige reden afwezig is op school en zich niet heeft ziek gemeld, is er sprake van ongeoorloofd verzuim. Het is vooral dit verzuim dat op scholen in Nederland vaak centraal staat (Vanneste, 2012).

In de Leerplichtwet 1969 worden verschillende soorten ongeoorloofd schoolverzuim onderscheiden:

1) Relatief verzuim. Hiervan is sprake als een leerplichtige jongere wel op een school staat ingeschreven, maar zonder geldige reden les- of praktijktijd verzuimt. Volgens de Leerplichtwet zijn scholen alleen verplicht om die gevallen te melden waar sprake is van ongeoorloofde afwezigheid. Deze gevallen van schoolverzuim worden als zo zorgwekkend beschouwd dat er verder onderzoek en interventie met betrekking tot dit verzuim nodig is. De school zelf blijft verantwoordelijk voor het korter durende verzuim. Bij relatief verzuim wordt in de praktijk nog onderscheid gemaakt tussen luxe verzuim en signaalverzuim.

   a) Luxe verzuim treedt op als een leerling zonder toestemming tijdens de schoolperiode met vakantie gaat. Ouders nemen hun kinderen tijdens de schooltijd mee op vakantie om files te vermijden of met goedkopere vliegtickets weg te kunnen.

   b) Signaalverzuim is verzuim dat samenhangt met achterliggende problemen van de leerling. Een leerling wordt bijvoorbeeld gepest en wil niet meer naar school of er speelt iets in het privéleven.

2) Absoluut verzuim. Er is sprake van absoluut verzuim als een leerplichtige jongere niet op een school staat ingeschreven (Rijksoverheid, 2011).

Omdat er vanuit de leerplicht binnen het Florijn College alleen gekeken wordt naar relatief verzuim, zal dit onderzoek zich uitsluitend op relatief verzuim richten.

2.1.2. Regelgeving schoolverzuim in Nederland en op het Florijn College

Florijn College is verplicht melding te maken bij de gemeente wanneer er sprake is van verzuim van een leerling. Om ongeoorloofd verzuim goed te kunnen registreren heeft elke school een registratiesysteem nodig. De inspectie verwacht van scholen dat zij een goed werkend systeem hanteren waarmee zij aan de wettelijke meldingsplicht kunnen voldoen. De inspectie houdt dit in de gaten (Ministerie van Onderwijs, 2016).

Met betrekking tot ongeoorloofd verzuim en het melden hiervan gelden de volgende wettelijke eisen:
Voor leerlingen tussen 16 en 23 jaar zonder startkwalificatie (geen diploma havo, vwo of mbo niveau 2 of hoger):

- Ongeoorloofde afwezigheid van 16 uren les- of praktijktijd in een periode van 4 aaneengesloten lesweken moet gemeld worden bij de gemeente. Zodra de leerling deze 16 uur bereikt moet dit direct gemeld worden. Vakanties tellen niet mee als lesweek. Deze vermelding loopt voor mbo –instellingen via het digitaal verzuimloket van DUO. De school dient ook de leerplichtambtenaar in te schakelen wanneer een leerling drie opeenvolgende dagen zonder afmelding niet op school komt.
- De school meldt de ongeoorloofde afwezigheid zo snel mogelijk (maar in ieder geval binnen 5 werkdagen) na het overschrijven van de grens van 16 uur.
- Na het overschrijden van de 16 uur begint een nieuwe periode van 4 weken. Na de eerste 16 uur ongeoorloofde afwezigheid moet er een vervolgmelding gedaan te worden zodra er binnen een periode van vier weken wederom 16 uur ongeoorloofd verzuim is opgebouwd. De school dient dit te melden, ongeacht of er een actie vanuit school of leerplichtambtenaar loopt.
- Als een leerling na de eerste melding helemaal niet meer op school verschijnt, en als gevolg daarvan meerdere keren per week de 16 uur overschrijdt waardoor melding aan de orde zou zijn, kan worden volstaan met een wekelijkse vervolgmelding in plaats van na iedere 16 uur afwezigheid opnieuw te melden (Ministerie van Onderwijs, 2016).

Florijn College werkt met bovenstaande richtlijnen. Leerlingen dienen per periode minimaal 90% van het totale onderwijsaanbod per jaar aanwezig te zijn. Het schooljaar is opgedeeld in 4 perioden. Wanneer een leerling de grens van 16 uur overschrijdt wordt door SLB'er de eerste melding gemaakt bij leerplicht. Om het verzuim te handhaven heeft het Florijn College een aantal maatregelen getroffen. Zo werken zij met het leerlingvolgsysteem PARS. Dit is een systeem waarbij de leerlingen moeten inklokken met de schoolpas. De docent klokt bij aanvang van de les in, iedereen die te laat in de les is, of niet aanwezig is wordt in het systeem geregistreerd als te laat of afwezig.
Florijn probeert bij de eerste melding een gesprek aan te gaan met een leerling om te kijken waarom de leerling verzuimt en of er eventueel hulp geboden kan worden. Bij herhaaldelijk ongeoorloofd verzuim kan de leerplichtambtenaar een proces verbaal opmaken waardoor de jongeren een geldboete of taakstraf opgelegd krijgen. Wanneer een leerling niet meer op school verschijnt wordt deze uitgeschreven en gezien als voortijdig schoolverlater (Rijksoverheid, 2016).

2.1.3. Cijfers relatief ongeoorloofd verzuim in Nederland

De cijfers voor relatief verzuim bedroeg in het schooljaar 2015-2016 ***68.262*** leerlingen. Hiervan zijn er ***23.496*** (34%) afkomstig van het MBO. Vergeleken met het jaar 2014-2015 is dit een daling van het verzuim in Nederland. In het schooljaar 2014-2015 was het relatief verzuim namelijk 72.732, waarvan 24.080 afkomstig van het MBO (Rijksoverheid, 2016).

In de gemeente Breda waren er in het schooljaar 2015-2016 ***24.940*** leerplichtigen. Het relatief verzuim lag op ***846*** (3,4%) leerlingen, waarvan ***57*** (0,2%) zich schuldig maakte aan langdurig relatief verzuim, waarvan ***38*** (67%) leerlingen aan langdurig relatief verzuim langer dan 3 maanden (Rijksoverheid, 2016).

In het schooljaar 2014-2015 lag het relatief verzuim binnen het Florijn College op ***1442*** leerlingen. Deze leerlingen bevonden zich allemaal onder de grens van 90% aanwezigheid. In totaal staan er ongeveer 1596 mensen ingeschreven bij het Florijn College Dit betekend dat ongeveer 90,3% zich onder deze grens bevindt.
Van de 1442 leerlingen die relatief verzuimen zijn er ***190*** (13,2%) afkomstig van het team Juridisch en Financieel. In totaliteit lijkt dit weinig. Echter bevonden zich in het schooljaar 2014-2015 zich ***272*** leerlingen in dit team. Dat betekend dat het relatief verzuim in het team Juridisch en Financieel dat schooljaar op 69,8% lag.
In het schooljaar 2015-2016 stonden er ***231*** leerlingen ingeschreven in het team Juridisch en Financieel. Hiervan zijn er ***167*** (72,3%) leerlingen die relatief hebben verzuimt en onder de grens van 90% aanwezigheid zaten. Dit betekend dat het verzuim binnen dit team is gestegen met 2,5% en dat dit een reden is om hier op in te spelen.

2.2. Motieven tot ongeoorloofd schoolverzuim

Op vrij jonge leeftijd, gemiddeld 16 jaar, nemen jongeren de stap van het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (VMBO) naar het middelbaar beroepsonderwijs (MBO). Er wordt hier meer beroep gedaan op de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de leerling. Er wordt van ze verwacht dat ze min of meer zelfstandig met hun eigen leerproces aan de slag gaan. Niet alle jongeren zijn in deze fase even goed in staat deze zelfstandigheid te tonen. Hierdoor haken jongeren af, gaan ze spijbelen of blijven ze thuis omdat ze de druk niet aankunnen (Nienhuis, 2012). Er zijn verschillende redenen voor een leerling om niet meer naar school te gaan. Het kan zijn dat gebeurtenissen of situaties op school, zoals toetsen en spreekbeurten of gepest worden er voor zorgen dat een leerling niet graag naar school gaat. Door thuis te blijven vermijdt de leerling deze onplezierige gevoelens. Dit kan gecombineerd gaan met dat het kind merkt dat thuis blijven prettiger is dan naar school gaan en dit juist plezierige gevoelens oproept (Nienhuis, 2012).

2.2.1. Ontwikkeling in adolescentie

De adolescentie is het ontwikkelingsstadium tussen de kindertijd en de volwassenheid. Deze periode begint vlak voor de tienerjaren en eindigt net daarna (Feldman 2014).
De adolescentie is de periode dat de jongeren het vermogen aanleert om abstract en kritisch te

denken. Dit leidt ook tot een groter idealisme bij de adolescent, waardoor zij snel ongeduldig kunnen worden als ze geconfronteerd worden met misstanden bij instanties zoals school en de overheid, hun grotere vermogen tot kritisch denken maakt hen vooral gevoelig voor de vermeende tekortkomingen van ouders of docenten (Feldman, 2014).

De overgang van kind naar volwassene is voor veel jongeren de periode om te experimenteren op allerlei terreinen, zoals het gebruik van alcohol en drugs, spijbelen van school en het plegen van (kleine) delicten. Vaak is het experimenteren met dit soort gedrag een uiting van het opgroeien en hoort het bij de leeftijd, maar voor sommige jongeren mondt dit gedrag uit in blijvend probleemgedrag (Willemen, Schuengel et al. 2010). Jongeren die spijbelen zijn vaak minder gemotiveerd voor school, omdat ze andere activiteiten die niets met school te maken hebben belangrijker en aantrekkelijker vinden. Ook is er bij spijbelaars vaak sprake van gedragsproblemen, leerproblemen of problemen in de privésfeer. Het gaat vaak gepaard met grensoverschrijdend gedrag en een algemeen verzet tegen volwassenen (Nienhuis, 2012).

2.2.2. Beïnvloedende factoren

Een manier om voortijdig schoolverlaten te voorkomen of aan te pakken is het verminderen van schoolverzuim. Schoolverzuim op het voortgezet onderwijs blijkt samen te hangen met een ongezonde leefstijl, Gezins-, sociale-, of psychologische problemen, medische aandoeningen en lichamelijke klachten. Maar er zijn meer factoren die invloed kunnen hebben op de redenen van verzuim (Poot, et al. 2016).

Motivatie

Motivatie verwijst naar alle processen die te maken hebben met de aanzet, de richting, de intensiteit en het volhouden van lichamelijke en psychische activiteiten. De meeste mensen studeren zodat ze later een goede baan kunnen vinden waarbij ze veel geld kunnen verdienen. Psychologen noemen geld en andere prikkels die niet vanuit de persoon komen extrinsieke motivatie. Mensen kunnen ook intrinsieke motivatie hebben: dit zijn motieven die vanuit de persoon ontstaan. Hierbij richt iemand zich op een activiteit puur om de activiteit zelf, zonder externe beloningen of straffen (Zimbardo et al., 2013).

Zelfdeterminantietheorie van Deci en Ryan

De zelfdeterminantietheorie (ZDT) is een goede toevoeging op het gebied van motivatiepsychologie. In deze theorie wordt verondersteld dat mensen van nature proactief hun omgeving vormgeven en dat deze activiteit gericht is op groei en integratie. Hierbij is het belangrijk dat mensen zich in een stimulerende omgeving bevinden, die wordt gedefinieerd door tegemoetkoming aan drie basisbehoeften, namelijk, de behoefte aan autonomie, aan competentie en aan verbondenheid (Zimbardo et al., 2013). De behoefte aan autonomie bestaat uit de wens om psychologisch vrij te zijn in het handelen en niet onder druk te staan. De behoefte aan competentie wil zeggen dat men zich bekwaam voelt om een goed en gewenst resultaat neer te zetten. De behoefte aan relationele verbondenheid wordt gedefinieerd als de wens om positieve relaties op te bouwen met anderen, zich geliefd en verzorgd te voelen en andersom ook voor anderen te zorgen. Indien aan deze drie

behoeftes is voldaan zal de persoon goed functioneren en zich kunnen ontwikkelen (Zimbardo et al., 2013). Ook gaat deze theorie uit van intrinsieke motivatie en stelt dat extrinsieke beloningen vaak niet effectief zijn.

Leerlinggebonden factoren

Met betrekking tot ongeoorloofd schoolverzuim zijn er verschillende factoren op kindniveau. Allereerst is het belangrijk dat een leerling vertrouwen heeft in een succesvolle loopbaan op school en ook een concreet toekomstperspectief heeft. Een helder beeld van de toekomst motiveert en stimuleert het doorzettingsvermogen van de leerling. Wanneer een leerling dit mist is het vaak lastig motivatie op te brengen, omdat zij vooral gericht zijn op korte termijn beloningen. Onvoldoende schoolprestaties ziet men als een risicofactor, wat kan leiden tot slechte prestaties of leerproblemen (Nederlands Jeugd Instituut, 2009). Ook het maken van de verkeerde studiekeuze kan een rol spelen bij verzuim. De leerling kan er tijdens de studie achter komen dat de studie niet is wat er van te voren was verwacht. Of zij hebben ergens anders iets gezien wat ze leuker lijkt. Zo kan de motivatie in het deelnemen van de studie en het aanwezig zijn op school afnemen. Juist de combinatie van het niet leuk vinden op school en een alternatief ergens anders creëert het moment van uitval (Bronkhorst et al. 2011).

Een leerling kan verzuimen door achterliggen op het gebied van leren en gedrag of door problemen van psychische- en/of lichamelijke aard. Zo kan het zijn dat een leerling bepaalde lesstof niet begrijpt of onvoldoende vaardigheden heeft om goed te kunnen leren (Reid, 2003). Psychologische factoren die vaak een rol spelen bij leerlingen die verzuimen zijn een gebrek aan zelfvertrouwen, onbetrokkenheid, een gevoel van onveiligheid, verminderd vertrouwen in de eigen academische vermogens, concentratieproblemen en depressiviteit (Batenburg et al., 2006; Dynarski et al., 2008). Een leerling kan ook verzuimen omdat deze de verlokkingen van de buitenwereld moeilijk kan weerstaan, of een lesrooster heeft met veel tussenuren (Vuijk et al., 2008).

Gedrags- en persoonskenmerken kunnen ook van invloed zijn op schoolverzuim. Kenmerken als impulsiviteit, angst gerelateerde problemen, aandacht stoornissen, hyperactiviteit, gebrekkige sociale vaardigheden en zich genegeerd, of weinig betrokken voelen op school zijn allemaal kenmerken die het risico op ongeoorloofd verzuim vergroten. Vooral leerlingen die delinquent gedrag vertonen en/of drugs gebruiken spijbelen over het algemeen meer dan hun leeftijdsgenoten (Nederlands Jeugd Instituut, 2009).

Omgevingsfactoren

Het gezin is een erg belangrijke schakel in de omgeving van een leerling. Zo heeft ouderlijke betrokkenheid een positieve invloed op de aanwezigheid van de leerling. Wanneer een leerling opgroeit in een gezin met een hoge sociaaleconomische status, waarin men veel waarde hecht aan onderwijs, is dit ook van positieve invloed op de aanwezigheid (Nederlands Jeugd Instituut, 2009). Leerlingen doen het beter op school als ouders waarde hechten aan het schoolbezoek van hun kind en hen hierbij ondersteunen en hun kinderen leerlingen zelfstandig beslissingen te nemen (Fredericks et al., 2004). Aan de andere kant hebben ouders die minder betrokken zijn en leerlingen die uit een gezin met een lager sociaal economische status komen dus meer kans op schoolverzuim.

(Nederlands Jeugd Instituut, 2009). Bij kinderen die verzuimen hechten de ouders vaak minder waarde aan het schoolbezoek van hun kind. Ze zijn geneigd hun kind makkelijker thuis te laten als het ongelukkig is op school of naar een afspraak moet. Deze ouders denken dat het regelmatig afwezig zijn van school geen invloed heeft op de schoolprestaties.
Naast de betrokkenheid van ouders spelen ook factoren als gezinssamenstelling, ouder-kind relatie, werkloosheid en de woonomgeving een rol bij het verzuim van leerlingen (Reid, 2006).

Daarnaast hebben ook leeftijdgenoten een belangrijke rol. Volgens Erik Erikson, begint in de adolescentie de zoektocht naar de eigen identiteit. Volgens hem is de adolescentie de tijd van het stadium identiteit-versus-identiteitsverwarring. In dit stadium proberen jongeren er achter te komen wie ze zijn, wat ze uniek maakt en hoe ze zich kunnen onderscheiden van anderen. In dit stadium worden vrienden en leeftijdsgenoten steeds meer als informatiebron gebruikt. De jongeren gaan zich steeds meer met de leeftijdgenoten vergelijken, dit helpt hen de identiteit te vormen (Feldman, 2014). Deze vergelijking kan hen echter ook onzeker maken. Ze zijn gevoelig voor peer pressure. Peer pressure is de druk die hun leeftijdsgenoten uitoefenen op een individu om zich te conformeren aan hun gedrag en attitudes. De jongere wil er graag bij horen en aan de verwachtingen van zijn of haar leeftijdgenoten voldoen. Dit zorgt er voor dat zij onder druk wel eens dingen doen waar ze eigenlijk niet achter staan, zoals drinken, drugs of spijbelen (Feldman, 2014).
Wanneer jongeren omgaan met leeftijdgenoten die de reguliere lessen volgen en hun school afmaken, is de kans groter dat zij dat zelf ook doen. Andersom werkt dit ook zo, wanneer een leerling omgaan met leeftijdgenoten die veel spijbelen, zijn ze geneigd dit gedrag te imiteren (Nederlands Jeugd Instituut, 2009). Goede sociale contacten met medestudenten zijn belangrijk voor de motivatie van leerlingen om op school te blijven (Lagana, 2004).

Schoolkenmerken
Ook zijn er factoren op school die het risico op verzuim vergroten. Een slechte kwaliteit van lesgeven en een grote wisseling van docenten kan leiden tot onverschilligheid van de leerlingen. Andere risicofactoren zijn een onveilig schoolklimaat, een slechte registratie van schoolverzuim, geen geschikte beloningen voor aanwezigheid en geen geschikte consequenties voor schoolverzuim en weinig aandacht voor diversiteitskwesties. (Nederlands Jeugd Instituut, 2009).

De mate van betrokkenheid met de school en de mate waarin een leerling zich gesteund voelt met betrekking tot de sociale, academische en andere behoeften resulteert zich in hoe de leerling het schoolklimaat ervaart. Verveling en een slecht schoolklimaat zijn belangrijke redenen voor schoolverzuim (Kearney, 2008). Schoolbeleving wordt beschreven als de mate van welbevinden, als resultaat van aan- en/of afwezigheid van positieve en/of negatieve belevingen en ervaringen van leerlingen in hun school (Stoel, 1982). De schoolbeleving varieert per persoon en is afhankelijk van de situatie en het moment (Ploeg, 2007). De mate waarop leerlingen de school beleven wordt positief beïnvloed door buitenschoolse activiteiten, klassenmanagement, en de mate waarin leerlingen de disciplinaire maatregelen binnen de school als redelijk ervaren (Kearney, 2008). De schoolbeleving is ook afhankelijk van de wijze waarin een docent ondersteunend is bij sociale problemen, de manier waarop verschillende onderwijsmethoden worden toegepast, er variatie wordt aangebracht in

onderwijs- en leerstijlen en de verwachtingen die een docent van zijn leerlingen heeft (Kearney, 2008; Teasley, 2004). Daarnaast wordt de beleving van de school in grote mate beïnvloed door de structuur en cultuur die binnen de school wordt gehandhaafd, het schoolbeleid en de schoolregels (Hartnett, 2007).

2.3. Interventies binnen de school

2.3.1. Belangrijke schoolkenmerken tegen verzuim

Om de oorzaken van schoolverzuim aan te pakken is samenwerking tussen het onderwijs, leerling-zorg en welzijnsinstellingen noodzakelijk. Door deze samenwerking moet de doelstelling vertaald worden in subdoelen waaraan stapsgewijs wordt gewerkt tot het hoofddoel is bereikt (Berdowski & Veen, 2000).

Een interventie moet zorgen dat verzuim voorkomen kan worden of wordt verminderd. Volgens Burik, Elderman & Rutten (2007) dienen de ouders betrokken te worden bij het tegengaan van verzuim en medeverantwoordelijk worden gehouden hiervoor. Ook dient volgens hen de achtergrond van het verzuim geanalyseerd te worden om de aanpak hier vervolgens op af te kunnen stemmen. De consequenties dienen duidelijk vastgesteld, toegepast en gecommuniceerd te worden vanuit de school. Daarnaast is het verstandig om met een beloningsysteem te werken en dienen te interventies afgestemd te worden op de persoonlijke omstandigheden van de leerling. Tot slot zouden de interventies gericht kunnen worden op schoolgedrag, maar ook op cognitieve vaardigheden. Wanneer men rekening houdt met voorgaande zaken kan men een effectieve interventie uitvoeren (Burnik et al., 2007).

Een goede ondersteuningsstructuur en goede verzuimregistratie kunnen een beschermende werking hebben. Daarnaast is het van belang dat leerlingen zich gewaardeerd voelen door hun docenten, dit kan namelijk het zelfvertrouwen van de leerling versterken en hen motiveren naar school te gaan. Wanneer de leerlingen dit gevoel niet ervaren kan dit een negatieve invloed hebben op de motivatie (Nederlands Jeugd Instituut, 2009). Het is daarnaast ook belangrijk dat een leerling zich veilig voelt binnen de school. Pesten en ongepast gedrag dienen dan ook in de gaten gehouden te worden en er moet hier vroeg op worden ingegrepen. Wanneer een leerling zich niet veilig voelt binnen de school bevorderd dit het schoolverzuim. Het is van belang dat de docenten toezien op een veilig schoolklimaat en er een pestprotocol geldt binnen de school (Nienhuis, 2012).

Binnen de onderwijswetenschappen bestaat het inzicht dat klassikale schoolactiviteiten een belangrijke bijdrage leveren aan de onderwijsresultaten van de leerling en een preventieve werking hebben op schoolverzuim (Tinto, 2006). Dit draagt namelijk bij aan een positieve schoolbeleving. Een andere belangrijke preventieve factor die van invloed is op het schoolverzuim van de leerling is het aantal docenten en de manier waarop zij de leerlingen benaderen en met elkaar overweg kunnen (Kearney, 2008).

2.3.2. Autonomie-verhogend onderwijs

Van de zelfdeterminantietheorie zijn ook toepassingen binnen het onderwijs, die er op gericht zijn kinderen en jongeren tot gewenst (studie)gedrag te motiveren door het creëren van een autonomie-verhogend schoolklimaat. Het aanbieden van leeftijd gerelateerde keuzes ondersteunt de autonomie van de leerlingen. Het bieden van haalbare uitdagingen, het hebben van duidelijke verwachtingen en het geven van goede feedback verhoogt dan weer het gevoel van competentie. De relationele verbondenheid wordt verhoogd door het bieden van betrokkenheid, warmte en zorg en door zich in te leven in de leefwereld van leerlingen (Zimbardo, et al., 2013).

2.3.3. Manier van lesgeven aanpassen

Factoren binnen de school kunnen ook een rol spelen. Allereerst is het belangrijk dat er goed onderwijs wordt gegeven dat is afgestemd op de leerlingen. Volgens Scheerens (1989) heeft een “effectieve” school een sterk onderwijskundig leiderschap, ligt het accent op de verwerking van basisvaardigheden, heeft het een veilig en ordelijk klimaat, hoge verwachtingen van de prestaties van leerlingen en frequente evaluatie van de vorderingen van de leerlingen. Een school die aan voorgaande kenmerken voldoet draagt bij aan goede resultaten van leerlingen en daarmee aan het voorkomen van schoolverzuim. Daarnaast is het belangrijk dat het onderwijs, de instructies binnen de school en de leeromgeving aansluiten bij de leefwereld van de leerlingen (Nederlands Jeugd Instituut, 2009). Leerlingen zijn meer gemotiveerd om nieuwe dingen te leren naarmate nieuwe informatie voor hen een grotere gebruikswaarde of meer betekenis heeft. Kennis ontleent zijn betekenis aan de context waarbinnen deze toegepast kan worden. De motivatie van leerlingen wordt dus vergroot wanneer de leerstof wordt aangepast aan hun interesses. Zo zouden voorbeelden van de beroepspraktijk in de richting van hun opleiding hen meer triggeren dan andere voorbeelden (Heij, Ondaatje, Tokarski & Van Veen, 2010).

Om leerlingen de bruikbaarheid van informatie te laten inzien, kan in het leerproces bijvoorbeeld gebruik gemaakt worden van probleemgestuurd onderwijs of projectonderwijs. Hierbij kan een leraar zijn leerlingen als authentieke medewerkers aan een taak laten werken. Zo kunnen zij de leerstof direct toepassen wat kan bijdragen aan het vergroten van de gebruikswaarde van informatie voor leerlingen. Om in hun onderwijsaanbod goed aan te kunnen sluiten bij de betekenisverlening door leerlingen, geldt dat het vanuit het perspectief van de leraar belangrijk is dat leraren zich verdiepen in en kennis hebben van de leef- en interessewereld van hun leerlingen (Heij, Ondaatje, Tokarski & Van Veen, 2010).

Ook is de huidige generatie met digitale apparaten opgegroeid en daardoor erg visueel ingesteld. Deze generatie is ongeduldig. Ze werken snel en verwachten dat andere mensen om hen heen ook zo te werk gaan. Ze willen een snelle behoeftebevrediging waardoor ze verwachten snel antwoord op hun vragen te krijgen (Veen & Jacobs, 2005). De ‘Homo Zappiens’ zijn visueel ingesteld doordat ze zijn opgegroeid met televisie en computers. Deze voorkeur is er omdat het de zintuigen prikkelt, maar ook omdat beelden buiten alleen tekst, veel informatie bevatten. Jongeren komen zo vaak met beelden in aanraking dat een afbeeldingsrijke lesomgeving de voorkeur heeft aan een tekstuele

lesomgeving (Oblinger & Oblinger, 2005). Hierdoor kan het zijn dat de motivatie van jongeren laag is door de manier waarop de lesstof wordt aangereikt. Volgens Veen (2009) zou de motivatie van leerlingen uit deze generatie toe kunnen nemen door het onderwijs aan te passen aan de interesses van deze jongeren en lesstof meer visueel aan te bieden. Door de manier van lesgeven te veranderen en aan te passen aan de huidige generatie zou dus de motivatie van leerlingen vergroot kunnen worden, waardoor zij met plezier naar de lessen gaan en minder behoefte hebben aan verzuim.

3. Methode

3.1. Onderzoeksmethode:

Binnen dit onderzoeksonderwerp is er gekozen voor kwalitatief onderzoek, omdat deze vorm van onderzoek diepgaande informatie oplevert en de mogelijkheid geeft in te gaan op achterliggende motivaties, meningen, ervaringen en behoeftes van de doelgroep (Baarda, 2009). Het Florijn College beschikt al over informatie over de hoeveelheid verzuim binnen de school door het registratiesysteem dat zij gebruiken en wil nu meer inzicht over de motivatie van verzuim bij de leerlingen. Dit kan met kwalitatief onderzoek. Bij kwalitatief onderzoek staan namelijk de beschrijvingen en interpretatie van het probleem in de onderzoekssituatie voorop. Het gaat hierbij vooral om het verkennen en inzichtelijk maken van het thema of vraagstuk (Baarda, 2009). Door middel van de kwalitatieve onderzoeksmethode kunnen er vragen beantwoord worden die ingaan op de aard van het schoolverzuim, in plaats van de omgang van het verzuim. Dit is waar het Florijn in is geïnteresseerd. Door middel van interviews kan er worden doorgevraagd op korte en subjectieve antwoorden en de respondenten hebben de kans om hun mening toe te lichten (Baarda, 2009).

3.2. Respondenten:

Er zijn 10 leerlingen van het team Juridisch en Financieel geïnterviewd. Na tien respondenten is er gestopt met interviewen omdat er verzadiging van informatie is opgetreden aangezien veel informatie van de respondenten overeen kwam. Er was geen verwachting dat extra interviews nieuwe informatie zou opleveren. Er zijn 5 leerlingen van de BOL-opleiding Financiële dienstverlening en 5 respondenten van de BOL-opleiding Juridische dienstverlening geïnterviewd, Deze leerlingen zijn geselecteerd op basis van het verzuimpercentage, dat boven de 20% moet zijn. Er is gekozen voor de grens van 80% aanwezigheid zodat er zekerheid is dat het verzuim echt een probleem vormt bij de respondenten die deelnemen aan dit onderzoek. Om zoveel mogelijk informatie te ontvangen en te kunnen kijken naar de diversiteit hierin, zullen de respondenten variëren van geslacht en leeftijdscategorie. De leeftijdscategorie waarin de respondenten zich bevinden is de tussen een leeftijd van 16 t/m 21 jaar. Respondenten die veel ziekteverzuim hebben en waarvan bekend is dat zij een diagnose van een ziekte hebben worden uitgesloten omdat de reden van het vele verzuim bij hen licht bij de gezondheid en bekend is bij Florijn. Florijn kan geen interventies doen bij de gezondheid van een leerling.

3.3. Procedure:

Respondenten die aan het criteria van het verzuimpercentage voldoen zijn vervolgens geselecteerd door een doelgerichte steekproef, namelijk de opportunistische steekproeftrekking. Hierbij trekt de onderzoeker een steekproef op basis van de gevallen die makkelijk toegankelijk zijn (Boeije, 2014). Hiervoor is gekozen omdat leerlingen die vaak verzuimen problemen zouden kunnen hebben met de motivatie en de aanwezigheid. Wanneer zij onvrijwillig geselecteerd zouden worden zou dit weerstand en oneerlijke antwoorden op kunnen leveren. Daarom hebben de respondenten zich vrijwillig kunnen opgeven om deel te nemen aan dit onderzoek nadat de onderzoeker een korte toelichting heeft

gegeven in de klas over het onderwerp. De respondenten zijn door middel van een semigestructureerd interview bevraagd. Aan de hand van een topic-lijst, met belangrijke onderwerpen binnen dit onderzoek die zijn geselecteerd vanuit de literatuur, wordt er structuur gegeven aan het interview om te voorkomen dat belangrijke aspecten vergeten worden. Dit betekend dat de vragen niet van te voren vastliggen, maar de onderwerpen wel. Deze onderwerpen worden door een openingsvraag en doorvragen uitgediept. Van te voren is er een logische volgorde vastgesteld, aan de hand van hoe het interview is verlopen is deze volgorde eventueel gewijzigd. De interviews worden gehouden in een afgesloten kantoor op het Florijn College. De interviews worden opgenomen en vervolgens getranscribeerd. De gegevens die vanuit de interviews worden verworven zijn vervolgens gecodeerd met het softwareprogramma ATLAS.

3.4. Materialen:

Er is tijdens de interviews gebruik gemaakt van een topic-lijst. In deze lijst zijn onderwerpen opgenomen die belangrijk zijn voor het onderzoek. Om niet meteen vol in het onderwerp te storten zal er eerst een korte uitleg gegeven worden over het interview zak verlopen. Daarna gaan we echt in op het onderzoek. Omdat het fijner kan zijn voor de respondent om geleidelijk in dit onderwerp, wat persoonlijk kan zijn, te komen zal er worden begonnen met het onderwerp schoolbeleving. Er is voor gekozen om dit onderwerp apart te behandelen omdat uit de theorie blijkt dat de manier waarop iemand zich voelt binnen de school een goede reden kan zijn voor ongeoorloofd verzuim. Volgens Kearney (2008) zijn verveling en een slecht schoolklimaat belangrijke redenen voor verzuim. Ook de manier waarop onderwijsmethoden worden toegepast en de ondersteuning van docenten heeft de schoolbeleving te maken. En volgens Stoel (1982) wordt schoolbeleving beschreven als de mate van welbevinden als resultaat van de ervaringen die leerlingen hebben binnen hun school. Dit is dus een onderwerp dat vele onderdelen van het verzuim aan het licht kunnen brengen, met name wat betreft de schoolkenmerken die te maken hebben met het verzuim.
Vervolgens zal er worden ingegaan op het verzuimbeleid binnen Florijn College en of de leerlingen hier een duidelijk beeld van hebben. En zo niet, of dit ook een spelende factor is bij het verzuim. Volgens Burik, Elderman & Rutten (2007) is het namelijk belangrijk dat het beleid, waaronder de consequenties van verzuim, goed toegepast en gecommuniceerd moeten worden zodat hier geen onduidelijkheid over ontstaat. Ook kan er zo bevraagd worden wat de leerlingen van dit beleid vinden, wat weer van invloed is op de schoolbeleving (Kearney, 2008). Na het verzuimbeleid komen we bij het hoofdonderwerp aan, namelijk de motieven tot ongeoorloofd verzuim. Volgens Poot, et al. (2016) kunnen deze redenen uiteenlopen. Dit wordt bevraagd om een beeld te krijgen van wat de redenen zijn van de respondenten. Aan de hand van doorvragen zijn deze redenen toegelicht door de respondenten. Er is gevraagd naar de motivatie van de respondenten omdat ook dit vaak een rol speelt bij verzuim. Wanneer zij aangeven niet gemotiveerd te zijn, is hier op doorgevraagd. Om na te gaan of de respondenten vinden dat zij zich op school in een stimulerende omgeving begeven wordt er gevraagd of zij voldoende competentie, autonomie, en verbondenheid ervaren. Dit zijn volgens de zelfdeterminantietheorie van Deci en Ryan de drie basisbehoeften die een leerling nodig heeft om een omgeving als stimulerend te beschouwen en is dit belangrijk voor de motivatie (Zimbardo, 2013). Om

de motieven wat meer te onderzoeken worden er ook beïnvloedende factoren besproken. Hierbij wordt nagegaan of er factoren vanuit de leerling zelf, vanuit de school of vanuit de omgeving een rol spelen. Zo zou het gebrek aan vertrouwen in zichzelf, gedragsproblemen of bij een gebrek aan concreet toekomstbeeld vanuit de leerling zelf een rol kunnen spelen bij verzuim (Nederlands Jeugdinstituut, 2009). Volgens Reid (2006) spelen de ouders een belangrijke rol bij het verzuim. Hij stelt dat kinderen van ouders die vaak minder waarde hechten aan het schoolbezoek van hun kind, ook vaker verzuimen. Feldman (2014) geeft aan dat ook leeftijdgenoten een rol spelen, bijvoorbeeld door het uitoefenen van peer pressure.
Om het interview af te sluiten is er bevraagd welke interventies de respondenten graag zouden willen zien. Allereerst hebben zij de kans gekregen zelf interventies aan te halen. Vervolgens zijn er interventies die in het theoretisch kader naar voren zijn gekomen besproken. Zo is er gevraagd naar wat de respondenten zouden vinden naar meer zelfstandigheid, omdat het bieden van (meer) haalbare uitdagingen met duidelijke verwachtingen en het laten maken van eigen keuzes het gevoel van competentie zou verhogen, wat van positieve invloed kan zijn op de motivatie (Zimbardo et l., 2013). Ook is er gevraagd naar de manier van lesgeven en wat de respondenten hierin graag anders zouden willen zien. Volgens Veen (2009) zou de motivatie van leerlingen uit deze generatie toe kunnen nemen door het onderwijs aan te passen aan de interesses van deze jongeren en lesstof meer visueel aan te bieden.

Voorgaande voorwerpen zijn verwerkt in de topiclijst. De topiclijst is gebruikt om zoveel mogelijk informatie te kunnen verzamelen vanuit het interview. Deze topiclijst is tijdens de interviews puur ter ondersteuning gebruikt. De topiclijst vind u in de bijlage.

3.5. Analyse:

De resultaten die vanuit de interviews verworven worden zullen worden geanalyseerd door middel van het softwareprogramma ATLAS. De transcripten zullen in dit programma worden geüpload en vanuit daar zal er worden gecodeerd. Uiteindelijk zullen er verbanden worden gelegd.

Er zal dus worden geanalyseerd door middel van coderen. Er zijn drie manieren om te coderen; open coderen, axiaal coderen en selectief coderen.
Bij open codering worden alle gegevens vanuit de transcripten verzameld en ingedeeld in fragmenten. Deze fragmenten wordt een code toegekend. Door middel van deze code wordt duidelijk waar het stuk tekst over gaat. Open coderen leidt ertoe dat de onderzoeker het materiaal grondig leert kennen. Ook maakt het open coderen het materiaal overzichtelijk en hanteerbaar (Boeije, 2014).
Vervolgens zal er axiaal gecodeerd worden. Tijdens het axiaal coderen worden de verschillende codes met elkaar vergeleken. Er wordt gekeken naar verschillen en overeenkomsten. De belangrijkste categorieën worden uitgezocht en er wordt een beschrijving van de betekenis gemaakt. Uit deze fase zullen waarschijnlijk nieuwe ideeën ontstaan. Er kunnen codes worden gesplitst, samengesteld of zelf nieuwe codes worden benoemd (Boeije, 2014).
De nadruk die ligt op het selectief coderen, ligt op de samensmelting van de uitkomst en verbanden

leggen tussen de verschillende categorieën. Door constante vergelijking van deze categorieën wordt de samenhang tussen de codes geanalyseerd. Deze verbanden worden aan de hand van een netwerkview weergegeven (Boeije, 2014).

4. Resultaten

In dit hoofdstuk wordt er ingegaan op de resultaten die zijn voortgekomen uit de afgenomen interviews. Dit betreft tien individueel afgenomen interviews die met behulp van een topiclijst zijn afgenomen. Deze topiclijst kunt u terugvinden in bijlage..... Door middel van de interviews is er naar een antwoord gezocht op de vraag wat de motieven voor ongeoorloofd verzuim zijn van de leerlingen in het team Juridische en Financiële dienstverlening van het Florijn College. Dit hoofdstuk bestaat uit drie paragrafen. In de eerste paragraaf zullen de motieven die de leerlingen hebben aangehaald, worden besproken. In de tweede paragraaf worden de factoren besproken die het ongeoorloofd verzuim versterken. Tot slot worden er in de derde paragraaf interventies besproken die door de leerlingen zelf zijn aangehaald en die zouden helpen bij het verzuim.

4.1. Motieven ongeoorloofd schoolverzuim

4.1.1. Leerlingen zijn vaak moe

De grootste reden die wordt gegeven voor het ongeoorloofd verzuimen bij de leerlingen van de opleiding Juridisch en Financieel is het gevoel van moe zijn en willen uitslapen. De meerderheid van de respondenten heeft dit als reden gegeven om lessen te verzuimen, vooral in de ochtend. Dit heeft in bijna alle gevallen te maken met andere prioriteiten die de leerlingen hebben in de avond. Dit kan zijn omdat ze tot laat sporten, werken of bij vrienden zijn. Respondent 3 geeft het volgende aan: *"Soms wil ik wel eens uitslapen als ik laat naar bed ben geweest. Dan ben ik te lang bij vrienden gebleven of met andere dingen bezig geweest, dan kom ik niet aan genoeg slaap als ik volgens de wekker eruit ga en blijf ik liggen."* De theorie van Nienhuis (2012) die zegt dat jongeren die veel spijbelen vaak andere activiteiten die niets met school te maken hebben belangrijker en aantrekkelijker vinden bevestigd dit.

4.1.2 Opleiding wordt als makkelijk ervaren

Wat opvallende informatie is vanuit de interviews is dat veel respondenten de opleiding als makkelijk ervaren en dit als reden geven voor verzuim. De hoeveelheid huiswerk vinden ze goed, het niveau mag alleen hoger. Zes van de tien respondenten geven aan de opleiding als makkelijk ervaren. Vier hiervan zijn afkomstig van de opleiding Juridisch. Omdat zij de opleiding als makkelijk ervaren zien zij niet altijd de noodzaak om deel te nemen aan de lessen. Vier van deze zes respondenten geven aan dat zij vinden dat er in de lessen te veel herhaalt wordt waardoor zij het gevoel hebben niet veel nieuwe dingen in de les te leren en zelf efficiënter kunnen werken. Hierdoor vinden zij de lessen saai. Respondent 2 zegt hier het volgende over: *"Soms vind ik het ook gewoon te makkelijk en dat is echt niet leuk. Ik heb het liever soms dat het te moeilijk is dan te makkelijk. Ik wil gewoon harder werken, meer moeite moeten doen. Anders heb ik zoiets van ach ik haal het toch wel. Ik heb een beetje uitdaging nodig, anders is het zo saai."*

Ook ervaren vier van deze respondenten dat het verzuim weinig invloed heeft op de schoolresultaten. Deze respondenten zijn vooral resultaatgericht. Zij hebben ondanks hun afwezigheid geen moeite met het behalen van voldoendes en het overgaan naar het volgende leerjaar. Dit versterkt het verzuim. Dit

is tegenstrijdig met de visie van Reid (2003), die aangeeft dat verzuim juist versterkt wordt wanneer een leerling lesstof niet begrijpt of onvoldoende vaardigheid heeft dit te leren. Volgens de leerlingen is het echter zo dat zij niet worden uitgedaagd en geven zij dat als reden voor verzuim. Enkel één van de zes respondenten heeft aangegeven dat het verzuim invloed had op de schoolprestaties

4.1.3. Blokuren zijn een struikelblok voor de leerlingen

Wat ook door veel respondenten genoemd wordt als een reden tot verzuim zijn de blokuren in het rooster. Zes van de tien respondenten geven aan deze blokuren als struikelblok te ervaren. Zij geven aan dat deze lessen te lang duren waardoor ze lang moeten luisteren. Dit kan ook te maken hebben met de motivatie van de leerlingen. De lange blokuren vragen zoveel aandacht van ze vraagt dat zij zich niet meer kunnen concentreren tijdens deze les of de rest van de dag. Dit is voor hen een reden om tijdens deze blokuren niet te komen. Respondent 4 zegt hierover: *"Soms sla ik in de middag een les over. Maar dan is het omdat ik geen zin meer heb. Bijvoorbeeld als we een hele lange dag hebben waarbij we echt een vak heel lang hebben. Soms hebben we heel lang hetzelfde vak van dezelfde leraar achter elkaar en ik kan me dan gewoon niet meer concentreren. Dat duurt zo lang dan ben ik gewoon helemaal leeg."*

Ook respondent 7 lijkt de blokuren als onprettig te ervaren en zegt het volgende: *"We hebben best vaak blokuren. Dan hebben we bijvoorbeeld verzekeringsleer en dan een pauze tussendoor en dan wéér dat vak. Dan hebben we 3 uur hetzelfde vak! Dat voelt echt als een lange dag, je bent halverwege die dag al helemaal gaar".*

Bovenstaand is voor een groot deel van de respondenten een reden om de blokuren of daarop volgende lessen afwezig te zijn. Ook vinden zij het onprettig zo lang achter elkaar met dezelfde lesstof bezig te zijn.

4.1.4. Gebrek aan motivatie bij leerlingen

De meerderheid respondenten geeft aan dat gebrek aan motivatie een rol speelt bij het verzuim. Door het gesprek aan motivatie kunnen zij het vaak niet opbrengen om naar de les te gaan. Dit gebrek aan motivatie kan door verschillende factoren worden beïnvloed. Zo geeft ongeveer de helft van de respondenten aan dat het feit dat zij de opleiding als makkelijk ervaren ook invloed heeft op de motivatie. Ze verliezen de "behoefte" om naar de les te komen omdat zij het idee hebben hier niet genoeg te worden uitgedaagd en het zelf wel te kunnen.

Daarnaast geven drie respondenten aan te twijfelen aan hun studiekeuze. Zij ervaren de opleiding anders dan ze zich vooraf hadden voorgesteld. Hierdoor hebben zij op dit moment geen idee welke richting zij op willen en hebben geen toekomstperspectief. Dit beïnvloed de motivatie. Dit wordt bevestigd door Bronkhorst et al (2011) die aangeeft dat een verkeerde studiekeus een grote rol kan spelen bij verzuim en het gebrek aan motivatie. Ook zegt het Nederlands Jeugdinstituut (2009) dat een helder beeld van de toekomst de leerling motiveert en het doorzettingsvermogen stimuleert. Dit zou een rol kunnen spelen bij de respondenten. Doordat zij door de verkeerde studiekeus geen duidelijk beeld hebben van hun toekomst kan de motivatie worden aangetast. Daarnaast bevestigd Nienhuis (2012) dat leerlingen die veel spijbelen vaak niet gemotiveerd zijn.

4.2 Beïnvloedende factoren

4.2.1. Schoolbeleving

Een uitkomst uit de interviews is het feit dat een grote meerderheid van de respondenten aangeeft een positieve schoolbeleving te hebben. Zij zijn over het algemeen tevreden over de school en de cultuur die daar heerst en hebben een positieve houding tegenover de mensen die zich in de school bevinden. Ook zijn zij over het algemeen tevreden over hun opleiding. Dit hangt echter vaak samen met de manier waarop zij de band met de SLB'er zien. Wanneer deze positief is, geeft de leerling vaker aan een positieve schoolbeleving te hebben. Ondanks dat leerlingen veel aan te merken hebben op de manier van hoe de lessen worden vormgegeven en de manier hoe schoolbeleid wordt gecommuniceerd en gehanteerd hebben zij toch een positief beeld. Dit is opvallend aangezien men zou verwachten dat leerlingen die veel verzuimen een negatieve schoolbeleving hebben. Het klopt echter wel dat hun mening van invloed is op hun verzuim.

Ondanks dat ze schoolbeleving over het algemeen vrij positief is geven toch nog vier respondenten aan dat de sfeer binnen de school verbeterd zou kunnen worden door het organiseren van buitenschoolse activiteiten. Zij stellen dat leerlingen elkaar zo in een andere omgeving zien en dit de band onderling kan verbeteren. Respondent 10 denkt dat dit een goede toevoeging zou zijn omdat: "*Nou omdat je dan echt een gezellig boel krijgt. Ik vind het op zich al prima op school. Maar ik denk dat als je de sfeer op school zo verbeterd dat het een grote groep mensen wordt die in contact staan met elkaar het voor andere studenten, die het op dit moment wat minder vinden, dat het voor hen ook aantrekkelijker wordt om naar school te gaan."* Deze uitspraak versterkt Kearney (2008) zijn theorie die zegt dat de mate waarop leerlingen de school beleven onder andere positief wordt beïnvloed door buitenschoolse activiteiten.

4.2.2 Slechte kennis verzuimbeleid

Volgens Burik, Elderman & Rutten (2007) dienen de regels en consequenties van verzuim duidelijk naar de leerlingen gecommuniceerd en gehanteerd te worden vanuit de school. Echter Een groot deel van respondenten aan niet op de hoogte te zijn van het verzuimbeleid. Zij zijn allen wel op de hoogte van het percentage dat zij minimaal aanwezig moeten zijn, maar niet van alle regels er omheen zoals welke redenen geldig en ongeldig zijn voor verzuim. Hieruit blijkt dat het voor de studenten niet duidelijk is overgekomen hoe het verzuimbeleid in elkaar zit. De leerlingen weten hierdoor niet goed aan welke regels zij zich moeten houden en doen maar wat hun goed lijkt. Hierdoor komen zij soms in de problemen. Daarnaast geven vier studenten aan al eens gemeld te zijn bij leerplicht en hier alleen op gesprek zijn geweest. Verder heeft het verzuim geen gevolgen voor hen gehad en zien zij geen noodzaak er echt iets mee te doen. Omdat het verzuim weinig erge gevolgen voor hen heeft houdt het verzuim stand. Ook geeft de meerderheid van de respondenten aan dat de regels om zich af te melden te soepel zouden zijn. Zij mogen zichzelf afmelden via telefoon voor afspraken met dokter of tandarts of bij ziekte. Dit wordt in hun ogen bijna niet gecontroleerd en zij hoeven hier zelfden bewijs van in te leveren. Het feit dat het afmelden zo gemakkelijk gaat is iets dat het verzuim versterkt.

4.2.3 Omgeving

De omgeving blijkt een belangrijke factor te zijn in het verzuim bij de leerlingen van het Florijn College. Allereerst de ouders. Vier van de tien respondenten geeft aan dat de ouders niet erg betrokken zijn bij het schoolproces. Vaak hebben deze ouders niet in de gaten dat hun kinderen verzuimen en kijken alleen naar de resultaten die hun kind haalt. Respondent 9: *"Mijn vader doet niet zoveel aan de situatie. Zolang ik maar over ga is het goed."* De uitspraak van Reid (2006), die zegt dat de ouders van kinderen die verzuimen vaak minder waarde hechten aan het schoolbezoek van hun kind, omdat zij denken dat regelmatig afwezig zijn geen invloed heeft op de schoolprestaties, bevestigd dit.

Daarnaast spelen ook leeftijdgenoten een rol. Allereerst de vriendengroep. Zij hebben vooral een invloed op het verzuim van de leerlingen door de manier hoe zij zelf over school denken en hier mee omgaan. Drie van de tien respondenten geeft aan soms wel eens te spijbelen vanwege vrienden. Zij vinden het lastig een voorstel van vrienden af te wijzen ondanks dat zij weten dat het school in de weg kan staan. Vooral bij respondent 5 blijkt dit een rol te spelen wanneer hem gevraagd wordt waarom hij dit doet: *" Ja, groepsdruk." En: "Omdat ik erbij wil horen. En als ik niet kom dan zeggen ze ook echt van 'Ja kom gewoon doe niet zo flauw je bent echt niet cool je kunt morgenochtend toch gewoon een lesje skippen'. En dan zeg ik dus vaak dat ik dus ook kom haha. Dat komt misschien een beetje stom over maar ik ben wel echt serieus, het gaat vaak wel zo."* Ook volgens Feldman (2014) speelt peer pressure een rol bij verzuim. Hij bevestigt dat jongeren die er graag bij willen horen wel eens dingen doen onder druk waar ze eigenlijk niet achter staan, zoals spijbelen.

Daarnaast speelt ook de klas waarin de leerling zich bevindt een rol. Een klein deel van de respondenten geeft aan dat de klas waarin zij zitten invloed heeft op de motivatie. Doordat zij geen goede band hebben met hun klasgenoten en zich zelfs regelmatig aan hen irriteren, willen zij de klas wel eens ontvluchten door niet naar de les te gaan. Zij hebben het idee dat bepaalde mensen uit de klas de les erg verstoren waardoor zij zich minder kunnen concentreren. Lagana (2004) geeft aan dat goede contacten met medestudenten belangrijk is voor de motivatie van leerlingen. Deze theorie is dus gelinkt aan de opmerking van deze twee respondenten.

4.3. Interventies

Tijdens het interview zijn er ook interventies besproken met de respondenten. Allereerst is aan hen gevraagd welke interventies zij zouden inzetten en die hen zouden helpen minder te verzuimen. Vervolgens zijn er een aantal interventies vanuit het theoretisch kader aangehaald.

4.3.1. Wijziging in manier van lesgeven

Tijdens het interview is er met de respondenten besproken welke veranderingen zij graag zouden zien en waarvan zij denken dat deze een positieve invloed hebben op het verzuim. Wat opvallend veel genoemd werd is dat zij graag een andere manier van lesgeven zouden zien, namelijk acht van de tien respondenten zou hier graag iets in wijzigen. Zij geven vooral aan meer variatie te willen zien in de lessen. Zij vinden het nu te eenzijdig is waardoor zij de interesse verliezen. Zes van de respondenten geven specifiek aan graag wat meer praktijkopdrachten te willen. Zij vinden dit een prettige manier van werken en het zou een goede toevoeging zijn aan de lessen. Sommige geven zelfs aan dat het hun verzuim zou verminderen. Respondent 8 zegt hierover: *"Ik denk dat de lessen*

dan gewoon interessanter worden en dus leerlingen uitnodigen om meer te komen. Het luisteren afwisselen met het doen en andersom. Ik denk dat dat de beste manier van lesgeven is." Anderen zouden het ook prettig vinden omdat het de lessen leuker en het ze een beter inzicht zal geven in hoe het in het echte werkveld gaat. Daarnaast zou het ze een kans geven met hun vaardigheden te oefenen. Respondent 5: "*Ik bedoel echte praktijk. Echte opdrachten waarin we ook echt de theorie in de praktijk kunnen brengen. Waarbij we echt vaardigheden in kunnen zetten. Dan weet je ook meteen tot hoe ver je die vaardigheden onder de knie hebt. Nu ga je daar pas met je stage mee aan de slag, maar dat vind ik echt laat. Het zou fijn zijn er van te voren al wat mee te oefenen."* Twee respondenten zeggen vooral graag wat variatie te zien en het niet fijn te vinden dat er veel met PowerPoint en teksten wordt gewerkt. Zij geven geen concrete voorbeelden van wat zij anders zouden willen zien. Een wijziging in de manier van lesgeven zou een goede interventie kunnen zijn. Uit de theorie blijkt dat de motivatie vergroot kan worden wanneer de leerstof wordt aangepast aan de interesses van leerlingen en dat voorbeelden van de beroepspraktijk hen meer triggeren dan andere voorbeelden. Hierdoor zou het onderwijsaanbod ook meer betekenis krijgen voor de leerlingen (Heij, Ondaatje, Tokarski & Van Veen, 2010).

4.3.2. Blokuren verspreiden

Zoals al eerder benoemd zijn de lange blokuren een groot struikelblok voor het grootste deel van de respondenten. Zes respondenten geven aan dat zij het fijn zouden vinden als deze blokuren zouden worden verspreid. Zij vinden deze blokuren vaak te lang duren waardoor ze te lang moeten concentreren en de interesse verdwijnt. Verveling treedt dan op. Dit is voor hen een reden tot verzuim. Zij denken dat ze meer zullen opsteken van de lesstof wanneer deze lessen worden verspreid omdat zij dan de kans hebben de stof te laten bezinken en op meerdere momenten vragen hierover kunnen stellen. Respondent 7: "*Ik vind het luisteren op zich niet erg. De meeste docenten weten wel hoe ze goed hun verhaal moeten doen en kunnen dat ook wel goed overbrengen. Ze weten wel wat ze doen. Maar 3 uur achter elkaar hetzelfde vak is gewoon echt te veel. Al kan de docent nog zo leuk en goed vertellen, na 3 uur luistert er niemand meer. Ik zit dan alleen maar te wachten tot die les voorbij is. Het zou voor mij veel schelen als ze die blokuren meer zouden verspreiden. Je krijgt dan ook vaker te kans tot vragenstellen."*

4.3.3. Eerder ingrijpen bij verzuim

Een opvallende interventie die de leerlingen zelf hebben aangehaald is het eerder ingrijpen bij het verzuim. Vijf van de tien respondenten geven aan dat eerder ingrijpen zou helpen bij het tegengaan van verzuim. Zij geven aan hier wel regelmatig gesprekken over te hebben met de SLB'er maar ook het idee te hebben dat er weinig mee wordt gedaan. Twee van deze vijf respondenten gaven zelfs aan in eerste instantie niet door te hebben dat zij al zo vaak afwezig waren en daardoor waren gemeld bij leerplicht. Dit was voor sommige van hun onverwachts. Zij zouden het fijn vinden wat vaker tussenevaluaties te hebben met de SLB'er zodat zij de kans hebben hun eigen situatie te vertellen en het verzuim te bespreken en hier een passende oplossing bij te vinden. Dit wordt niet snel genoeg gedaan volgens de respondenten. Dit zou een goede interventie kunnen zijn omdat deze interventie zich richt op het schoolgedrag van de leerlingen en de kans geeft om goede afspraken hierover te maken. Volgens Burik, Elderman & Rutten (2007) is dit belangrijk.

4.4. Samenvatting

De respondenten geven verschillende motieven voor verzuim. De drie redenen die er bij de interviews zijn uitgesprongen zijn dat leerlingen vaak moe zijn, dat zij de opleiding gemakkelijk vinden, te veel blokuren en gebrek aan motivatie. Opvallend is dat de redenen vaak terug te leiden zijn naar gebrek aan motivatie. Door het missen van de intrinsieke motivatie om naar school te gaan zien leerlingen sneller een reden om niet naar school te gaan. Deze motieven worden versterkt door een aantal factoren, namelijk de schoolbeleving, het hebben van een slechte kennis over het schoolbeleid, en de omgeving. Vooral de omgeving blijkt een belangrijke factor. De interventies die volgens de respondenten zouden helpen zijn wijzigingen in de manier van lesgeven aanbrengen, het verspreiden van de blokuren, en het eerder ingrijpen bij het verzuim. Vooral de eerste twee interventies zijn weer terug te leiden naar het gebrek van motivatie. Het kost ze moeite lang een les te volgen, vandaar het verspreiden hiervan. Ook zouden zij graag een andere manier van lesgeven zien om te lessen interessanter te maken, in de hoop dat dit de motivatie zal verbeteren.

5. Conclusie

Op basis van de interviews en de literatuur is duidelijk geworden dat er verschillende motieven zijn voor verzuim bij de leerlingen van het Florijn College. Dit is echter geen verrassing, omdat ook uit de theorie blijkt dat er erg uiteenlopende redenen zijn voor verzuim. Welke motieven spelen dan een rol bij het ongeoorloofd verzuimen van lessen bij de leerlingen binnen het team Juridisch en Financiële dienstverlening op het Florijn College? De grootste reden die wordt gegeven door de respondenten is dat zij moe zijn en de behoefte hebben aan uitslapen. Dit zijn leerlingen die vooral in de ochtend verzuimen. Dit ligt voornamelijk in het privéleven van de leerling. Vaak gaat dit gepaard met laat naar bed gaan omdat de leerling in de avond nog laat met andere dingen bezig is die zij op dat moment belangrijker vinden dan school. Daarnaast ervaart een groot deel van de respondenten de opleiding als gemakkelijk, waardoor zij zich niet voelen uitgedaagd, dit heeft invloed op de motivatie en zorgt er voor dat zij de noodzaak van lessen volgen niet inzien. Opvallend is dat dit tegenstrijdig is met de literatuur die zegt dat leerlingen juist verzuimen wanneer zij het idee hebben het niveau van de opleiding niet aan te kunnen (Reid, 2003). Als derde reden benoemen de leerlingen dat zij het vervelend vinden dat er regelmatig blokuren in het rooster worden ingepland. Dit is voor hen een struikelblok omdat zij voor hun gevoel deze lessen niet goed kunnen benutten. De lessen vinden zij te lang, waardoor de concentratie snel verloren gaat, waardoor zij denken weinig van deze lessen op te steken. Dit is voor meer dan de helft van de respondenten een reden om deze lessen ongeoorloofd te verzuimen. Tot slot wordt gebrek aan motivatie als motief genoemd voor verzuim. Dit gebrek aan motivatie kan vanuit verschillende dingen ontstaan zoals verkeerde studiekeuze of het gevoel niet genoeg uitgedaagd te worden.

Bovenstaande redenen worden versterkt door een aantal beïnvloedende factoren die het ongeoorloofd verzuim makkelijker maken. Zo heeft de schoolbeleving invloed op het verzuim omdat dit het beeld over de gehele school betreft. Hoewel deze over het algemeen vrij positief is, geven vier respondenten aan dat hierin verbetering mogelijk is. Dit gaat voornamelijk over het verbeteren van de sfeer binnen de school. Daarnaast is de slechte kennis van het verzuimbeleid een factor die het verzuim versterkt. De leerlingen weten niet goed aan welke regels ze moeten houden en houden hierdoor het verzuim niet goed in de gaten. Ook wordt er gezegd dat het ze te makkelijk wordt gemaakt om zichzelf af te melden. Tot slot is de omgeving van grote invloed op het verzuim. Het gaat hierbij met name om ouders die niet erg betrokken zijn met het schoolproces. Ook vrienden hebben een grote invloed, dit komt voornamelijk door de druk die zij de op de respondenten uitoefenen.

De respondenten hebben in de interviews een aantal interventies aangekaart die zij graag zouden willen zien. Zo zouden zij graag een andere manier van lesgeven zien die zorgt voor meer variatie. Meer praktijkopdrachten blijkt een sterke behoefte te zijn bij acht van de tien geïnterviewde respondenten. De tweede interventie is een aanpassing in het rooster. Zo willen zes respondenten graag willen zien dat de blokuren worden verspreid. Tot slot wordt er door de respondenten aangegeven dat zij het een goede verandering vinden als er eerder wordt ingegrepen bij verzuim om

te ernst van het verzuim terug te dringen. Dit kan aan de hand van tussentijdje evaluaties om zo het verzuim meer te kunnen monitoren.

6. Discussie

6.1. Resultaten

Tussen de theorie in het theoretisch kader en de informatie die vanuit de interviews is verkregen is een sterke samenhang. Zo wordt er in de interviews aangegeven dat ouders en vrienden van grote invloed zijn op het verzuim. De theorie bevestigd dit. Ook bevestigd de theorie dat gebrek aan motivatie, slechte kennis van het verzuimbeleid en het veranderen van de manier van lesgeven invloed hebben op verzuim. Voorgaande theorieën bevestigde de verwachtingen.
Echter waren er ook een aantal verrassende resultaten. Zo was het tegen de verwachting in dat de leerlingen de opleiding als te makkelijk zouden ervaren en dit een reden zou zijn voor verzuim. Daarnaast was het ook tegen de verwachting in dat het grootste gedeelte van de respondenten het wel naar zijn zin had en een positieve schoolbeleving had. De verwachting was dat een negatieve schoolbeleving ook een grote factor was in het verzuim. Tot slot was het verrassend dat de respondenten (die zelf verzuimen) zelf als interventie aanhaalden dat er eerder ingegrepen moest worden als het gaat om verzuim.

6.2. Aanbevelingen

Een aanbeveling aan het Florijn College zou zijn om eens te kijken naar de opleidingen Juridische en Financiële dienstverlening. Het zou een positief effect hebben om het verzuim als hier enige aanpassingen in kunnen worden gemaakt. Zo zou er gekeken kunnen worden naar de roosters, in verband met de blokuren. Ook zou er gekeken kunnen worden naar mogelijkheden om de opleiding uitdagender te maken. Om de motivatie te kunnen vergroten kunnen er aanpassingen worden gemaakt in de manier van lesgeven. Door de manier van lesgeven aan te passen aan de leerlingen en te variëren met praktijkopdrachten krijgen de leerlingen een beter beeld van de toekomst. Ook zullen zij de lessen zo als prettiger ervaren. Beide is van positieve invloed op het ongeoorloofd verzuim. Daarnaast zou het goed zijn nogmaals te kijken naar het verzuimbeleid en naar de manier hoe dit verzuim wordt gecommuniceerd en gehanteerd. Hier blijkt bij de leerlingen nog wat verwarring te zitten. Ook blijkt dat de respondenten buiten gesprekken met leerplicht geen echte gevolgen ondervinden van hun verzuim. Het zou goed zijn de verzuimregels te verduidelijken en strenger te hanteren. Hierin zouden ook ouders meer betrokken kunnen worden.

6.3. Validiteit en betrouwbaarheid

Validiteit betekent dat je meet wat je wilt meten (Baarda, 2009). Het doel van dit onderzoek was achterhalen wat de motieven tot verzuim van de leerlingen van het team Juridische en Financiële dienstverlening waren. In de resultaten zijn de verschillende motieven naar voren gekomen. Er is in dit onderzoek dus gemeten wat de onderzoeker wilde meten.
Tijdens het onderzoek was er een kans op systematische fouten. Het kan namelijk zijn dat de respondenten een verkeerd antwoord geven, of een sociaal wenselijk antwoord, omdat het een

gevoelig onderwerp betreft. De betrouwbaarheid is zoveel mogelijk gewaarborgd door de interviews in een rustige gesloten kantoor te houden. Tijdens de interviews waren alleen de respondent en onderzoeker aanwezig. De respondent zal aan de onderzoeker eerder een eerlijk antwoord willen geven, omdat deze los staat van de organisatie en zij de ruimte krijgen de antwoorden ook toe te lichten. Ook is hen vooraf aan het interview verteld dat de gegevens anoniem verwerkt worden. De respondenten hebben tijdens het interview alle tijd gekregen om de vragen te beantwoorden. Er was geen last van storende factoren zoals geluidsoverlast, omdat de interviews in een rustig kantoor zijn afgenomen. Als het onderzoek opnieuw uitgevoerd wordt, is er een grote kans dat dit tot dezelfde resultaten zou leiden.

6.4. Vervolgonderzoek

1. De tien respondenten moeten de gehele groep leerlingen van het team Juridische en Financiële dienstverlening vertegenwoordigen. Dit is een te kleine groep om het hele team te kunnen vertegenwoordigen. Het zou zo kunnen zijn dat precies de tien leerlingen die zijn geïnterviewd dezelfde motieven hebben voor verzuim, maar dat er ook een heleboel leerlingen een andere mening hebben. Voor een vervolgonderzoek is een aanraden een grotere groep leerlingen te interviewen.

2. Hoewel er nu wel een beeld is ontstaan welke motieven een rol spelen bij het team Juridische en Financiële dienstverlening, is er nog geen beeld van wat de motieven zijn van de leerlingen verspreid over de gehele school. Om het verzuim binnen Florijn College écht te willen aanpakken is het van belang dat er vervolgonderzoek wordt gedaan naar de motieven van de leerlingen verspreid over alle opleidingen. Om zo'n grote groep te kunnen bereiken is het belangrijk kwantitatief onderzoek uit te voeren. Met behulp van een enquête met vragen over verzuim kan men een grote groep leerlingen gemakkelijk bereiken. Om deze gegevens aan te vullen zou er een combinatie gemaakt kunnen worden met kwalitatief onderzoek, om toelichting te krijgen op de antwoorden. Op deze manier kan Florijn het verzuim op de gehele school aanpakken.

Literatuurlijst

Baarda, B. (2009). *Dit is onderzoek! Richtlijnen voor het opzetten, uitvoeren en evalueren van kwantitatief en kwalitatief onderzoek.* Groningen: Noordhoff Uitgevers.

Batenburg, T. A. van, Dokter, N. S., & Mulder, B. F. (2006). *Leerplichtige leerlingen zonder onderwijs (BOPO-project (413-04-006)).* Groningen: Gronings Instituut voor onderzoek van onderwijs

Boeije, H. (2014). *Analyseren in kwalitatief onderzoek: Denken en doen.* Amsterdam: Boom Lemma Uitgevers

Bronkhorst, J.B.M., Eimers, T., & Embrechts, M. et al. (2011). *Spraak, Taal en Leren: Problemen en risicosituaties.* Houten: Bohn Stafleu van Loghum

Burik, A. van., Elderman, A. & Rutten, E. (2007). *Evaluatie justitiële interventies schoolverzuim.* Geraadpleegd op 13 maart 2017, van http://www.vanmontfoort.nl

Dynarski, M., Clarke, L., Cobb, B., Finn, J., Rumberger, R., & Smink, J. (2008). *Dropout Prevention. IES Practice Guide.* Washington, DC: National Center for Education Evaluation and Regional Assistance, Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education. Geraadpleegd op 3 april, 2017 van http://ies.ed.gov/ncee/wwc

Feldman, R.S. (2014). *Ontwikkelingspsychologie.* Amsterdam, Nederland: Pearson Benelux BV

Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C., & Paris, A. H. (2004). School Engagement: Potential of the Concept, State of the Evidence. *Review of Educational Research*, 74(1), 59-109.

Friese, S. (2013). *ATLAS. ti 7: User Guide and Reference.* Berlijn: Scientific Software Development GmbH

Hartkamp, J. P. (2005). *Monitor voortijdig schoolverlaten Rotterdam 2005*: *4e - metingschooljaar 2003/2004.* Amsterdam: Desan Research Solutions.

Hartnett, S. (2007). Does Peer Group Identity Influence Absenteeism in High School Students? *The High School Journal*, 91(2), 35-44.

Heij, D. Ondaatje, D., Tokarski, D. & Veen, M. van (2010). *Hoe vergroot je de motivatie van de leerling?* Motivatieonderzoek Nederlands en Aardrijkskunde, IVLOS Universiteit Utrecht.

Kearney, C. (2008b). *School absenteeism and school refusal behavior in youth: A contemporary review*. Clinical Psychology Review, 28(3), 451-471.

Lagana, M. T. (2004). Protective Factors for Inner--City Adolescents at Risk of School Dropout: Family Factors and Social Support. *Children & Schools*, 26(4), 211-220.

Nederlands Jeugd Instituut. (2009). *Beschermende en risicofactoren voor schoolverzuim.* Geraadpleegd op 7 maart 2017, van http://www.zat.nl/nji/dossierDownloads/Risicofactoren_Schoolverzuim.pdf

Nienhuis, B. (2012). *Schoolangst en schoolweigering bij kinderen.* Tielt, Nederland: Uitgeverij Lannoo nv

Oblinger, D. G., & Oblinger, J. L. (2005). *Educating the Net Generation.* Geraadpleegd op 5 april 2017, ontleend aan http://digitalcommons.brockport.edu/bookshelf/272/.

Poot, S. de, Vanneste, Y.T.M.,, Rijk, A. de, Feron, F.J.M. (2016). De rol van studieloopbaanbegeleiders bij de ziekteverzuimbegeleiding van leerlingen op het middelbaar beroepsonderwijs. *Tijdschrift Gezondheidswet* 2016;94:138-45

Reid, K. (2003). The Search for Solutions to School absenteeism and Other Forms of School Absenteeism. *Pastoral Care in Education*, 21(1), 3-9

Reid, K. (2006). The views of education social workers on the management of school absenteeism and other forms of non-attendance. *Research in Education,(*75), 40-96.

Rijksoverheid. (2011). *Definities en cijfers schoolverzuim op grond van de Leerplichtwet 1969.* Geraadpleegd op 7 februari 2017, van https://www.rijksoverheid.nl/documenten/vergaderstukken/2011/03/17/definities-en-cijfers-schoolverzuim-schooljaar-2009-2010

Rijksoverheid. (2016). *Leerplicht.* Geraadpleegd op 8 februari 2017, van https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/leerplicht/inhoud/geoorloofd-schoolverzuim-en-spijbelen

Rijksoverheid. (2016). *Cijferbijlage leerplichttelling schooljaar 2015-2016.* Geraadpleegd op 10 februari 2017, van https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/publicaties/2016/12/06/cijferbijlage-leerplichttelling-schooljaar-2015-2016/cijferbijlage-leerplichttelling-schooljaar-2015-2016.pdf.

Scheerens, J. (1989). *Wat maakt scholen effectief ? Samenvatting en analyse van onderzoeksresultaten.* Den Haag: SVO, Het Instituut voor Onderzoek van het Onderwijs.

Teasley, M. L. (2004). Absenteeism and School absenteeism: Risk, Protection, and Best Practice Implications for School Social Workers. *Children & Schools*, 26(2), 117-128.

Tinto, V. (2006). Research and Practice of Student Retention: What Next? *Journal of College Student Retention: Research, Theory and Practice*, 8(1), 1-19.

Vanneste, Y. (2012). *Medische Advisering Ziek Gemelde Leerling door de jeugdarts*. GGD: West-Brabant

Veen, W., & Jacobs, F. (2005). *Leren van jongeren.* Utrecht: Utrecht University Repository

Veen, W. (2009). *Homo Zappiens Opgroeien, leven en werken in een digitaal tijdperk.* Amsterdam: Pearson Education Benelux bv.

Vuijk, D. P., Heyne, D. D. A., & Noll, C. W. E. van de (2008). *School in Rotterdam. Een studie naar de prevalentie en etiologie van verschillende typen schoolweigerend gedrag in het Rotterdamse basisonderwijs*. Rotterdam: Universiteit Leiden, afdeling Ontwikkelingspsychologie.

Willemen, A. C., Schuengel, C., Bijleveld, P., van Lier, T., Frijns, H., Koot & Meeus, W. (2010). *Van kwaad tot erger: signalen van jeugdig veelplegen.* Den Haag: Nicis.

Zimbardo, P.G., Johnson, R. L., & McCann, V. (2013). *Psychologie, een inleiding.* Amsterdam: Pearson Benelux bv

Bijlagen

Onderstaande bijlagen zijn bijgevoegd om de lezer een representatief beeld te geven hoe de gegevens zijn verwerkt en hoe het onderzoek is verlopen. Zo is er 1 transcript bijgevoegd als voorbeeld. Overige bijlagen zoals de quotation-list vanuit Atlas, de opnamen van de interviews en overige transcripten worden door de onderzoeker bewaard tot een minimale bewaartermijn van 7 jaar. Deze gegevens kunnen ten alle tijdens worden opgevraagd bij de onderzoeker.

Bijlage A: Topiclijst

Introductie: Nou welkom bij dit interview. Bedankt dat je me wil helpen met mijn onderzoek. Zoals je weet gaat het onderzoek over het schoolverzuim binnen het Florijn College en dan voornamelijk de redenen van de leerlingen om te verzuimen of andere aspecten die hierin een rol spelen. Dit is dus jouw kans om jou kant van het verhaal te vertellen. Als er onderwerpen ter sprake komen waar je niets over wilt zeggen, kun je dit altijd aangeven.

Onderwerp	**Vraagstelling**
Algemeen/ schoolbeleving	• Kun je me iets vertellen over de opleiding die je doet? • Wat vind je van het Florijn College? • Hoe voel je je binnen de school?
Verzuimbeleid	• Ben je bekend met de regels die binnen het Florijn gelden met betrekking tot ongeoorloofd verzuim? → Zijn er dingen die je graag anders zou willen zien in dit beleid? • Hoe wordt er door docenten ingespeeld op verzuim?
Motieven tot ongeoorloofd schoolverzuim Beïnvloedende factoren:	• Wat is jou motief voor verzuim? Komen deze motieven vanuit jezelf, vanuit de school of vanuit de omgeving? • Waardoor wordt jouw verzuim beïnvloed? • Ben je gemotiveerd om je diploma/opleiding te behalen? Wat heeft invloed op jouw motivatie?

	• Vind je dat je voldoende zelfstandigheid hebt en voldoende uitdaging krijgt binnen de opleiding? • Hoe is je band met docenten/ klasgenoten? Hoe verhoud dit zich tot je verzuim? • Wat zou jou helpen om minder te verzuimen? (Tips?)
Interventies	• Welke interventies/verandering zou jij graag willen zien binnen de school, waarvan jij denkt dat het jou zou helpen om minder te verzuimen? • Wat vind je van autonomie-verhogend onderwijs? • Wat zou je graag aangepast zien in de manier van lesgeven? • Hoe ziet jouw ideale schoolsituatie er uit?

Bijlage B: Voorbeeld transcript

Interview Respondent 9: Redenen schoolverzuim

Nou welkom bij dit interview. Bedankt dat je me wil helpen met mijn onderzoek. Zoals je weet gaat het onderzoek over het schoolverzuim binnen het Florijn College en dan voornamelijk de redenen van de leerlingen om te verzuimen of andere aspecten die hierin een rol spelen. Dit is dus jouw kans om jou kant van het verhaal te vertellen. Als er onderwerpen ter sprake komen waar je niets over wilt zeggen, kun je dit altijd aangeven.

Nou ik wil graag beginnen met een paar algemene vragen zodat ik kan kijken hoe jouw schoolbeleving is. Kun je me vertellen wat je vind van de opleiding?

Ja het is een vervelende opleiding. Ik vind het echt geen leuke opleiding.

Wat vind je niet leuk aan de opleiding? Want je hebt die eerder wel zelf uitgekozen neem ik aan?

Ja dat is ook allemaal vrij haastig gegaan. Ik heb niet echt verschillende keuzes overwogen omdat ik er lang mee heb gewacht en toen snel moest kiezen. Het is gewoon niet echt de opleiding voor mij. Het past niet bij me. De vakken zoals bankleer en verzekeringsleer vind ik super saai en dat zijn de vakken die je hier het meest krijgt. Maar ik moet het even afmaken.

Heb je wel eens gedacht om te wijzigen van opleiding binnen deze school?

Ja dat wel. Maar de opties die hier op school zijn bevallen me niet echt. Dus ik zou niet weten welke opleiding ik dan hier zou moeten gaan doen.

Waarom wil je de opleiding dan toch afmaken?

Nouja ik heb nog helemaal geen diploma. Ja van het VMBO, maar daar heb je natuurlijk niet zoveel aan. Ik wil wel een papiertje hebben zodat ik in ieder geval ergens op kan terug vallen later.

En wat wil je met dat diploma gaan doen?

Ik wil wel door naar het HBO. Wat weet ik nog niet precies. In ieder geval niet deze richting in. Maar goed, ook daar moet je natuurlijk je MBO diploma voor hebben.

Ja dat is waar, wachten tot je 21 bent en een toelatingstest doen duurt nog wel even. Kun je me vertellen wat je van de school zelf vind?

Ja dat zit wel goed op zich hoor. De sfeer is er op zich wel. Al ligt dat ook wel aan mijn klas moeten zeggen. Dat zijn allemaal wel prima mensen. Als ik er ben heb ik het echt gezellig met ze. Qua dat heb ik het wel naar mijn zin hoor. De docenten zijn ook wel goed. Alleen met een aantal heb ik wel problemen. Njah problemen, met 2 heb ik gewoon echt geen klik.

Wat doen die leraren dan?

Ja ik weet het niet. Ik kan het niet echt benoemen. Soms heb je gewoon echt geen klik met iemand. Dan heb ik dus met hun. En ik denk dat mijn verzuim ook niet zal helpen om hun mij wat leuker te laten vinden. Is ook wel een wisselwerking denk ik. Maar ach zo is het nou eenmaal. Je kunt niet niet altijd met iedereen vinden.

En is de leuke klas dan geen reden om naar school te komen?

Nee niet echt. Het is wel leuk met ze maar het zijn niet mijn vrienden ofzo. Het is niet dat ik ze buiten schooltijd ook zie. Dan heb ik andere vrienden.

Oke duidelijk. Er zijn natuurlijk regels die gelden voor verzuim binnen deze school. Vindt jij dat deze goed gecommuniceerd worden?

Nee niet echt. Ik zou niet weten wat ze inhouden. Ja iets van dat je 90% aanwezig moet zijn. Dat is het enige dat ik weet.

Dat klopt inderdaad, weet je nog meer?

Dat is volgens mij ook echt het enige dat ze aan ons vertellen. Ja volgens mij als je 40 keer te laat komt ofzo, of 40 keer in zoveel tijd dan wordt je gemeld bij leerplicht. Maar precies weet ik het allemaal niet hoor. Dat is voor veel leerlingen niet echt duidelijk denk ik.

Heb je al wel eens naar leerplicht gemoeten?

Ehm volgens mij twee keer. Op VMBO 4 en vorig jaar.

Kun je me vertellen hoe dat ging van begin tot eind?

Ja hoor. Ja mijn slb'er had me gezegd dat ik te veel afwezig was. En natuurlijk wist ik dat wel hoor. Dus ze had me ook wel gewaarschuwd dat ik gemeld zou kunnen worden. Nou uiteindelijk gebeurde dat ook. Dan krijg je gewoon een brief thuis en daarin staat dan wanneer je je moet melden. Nou dat heb ik gedaan maar stelt niet zoveel voor hoor.

Wat gebeurt er dan als je je moet melden?

Ze gaan gewoon een beetje met je in gesprek. Eigenlijk een beetje hetzelfde als wat de SLB'er doet. Ze vragen waarom je er niet bent en waar je allemaal mee bezig bent en wat de gevolgen zijn. Je krijgt dan wel echt een kans om je verhaal te doen. Ik heb ze toen dus ook gezegd dat ik gewoon echt een verkeerde studiekeuze heb gemaakt en daarom me er vaak niet toe kan zetten om te komen. Nou dan krijg je een aangetekende waarschuwing. Maar verder is er niet echt veel mee gedaan moet ik zeggen.

Oke, dat heeft je dus een aangetekende waarschuwing opgeleverd. Nou je gaf aan dat je nog steeds verzuimt. Je zei al dat je de opleiding niet leuk vond, dus dat is een reden voor verzuim neem ik aan? Zijn er nog andere redenen voor jouw om ongeoorloofd te verzuimen?

Ja sowieso die studiekeuze. Dat is echt nummer 1 oorzaak. Gewoon elke les die hier gegeven wordt vind ik saai en interesseert me gewoon niet. Daarnaast kan het ook gewoon makkelijk. Het is zo makkelijk om je hier af te melden. Soms heb ik bijvoorbeeld dat ze in de ochtend vragen of ik kom werken, maarja eigenlijk kan dat niet omdat ik naar school moet. Ja dan ga ik gewoon en dan kom ik hier en dan geef ik gewoon aan dat ik twee uur te laat was maar dan heb je gewoon een halve dag gewerkt zegmaar. Het is ook makkelijk te compenseren.

Wat is makkelijk te compenseren?

De uren die je mist. Je kan ze echt makkelijk compenseren door na te blijven. Dus ja, als het dan een keer niet uit komt waarom zou je dan gaan als je ze een andere keer zonder echt consequenties kunt inhalen?

Zijn de lessen die je mist dan ook van die docenten waar je geen klik mee hebt?

Meestal wel ja. Maar het is ook bij andere docenten hoor. Het is niet dat ik daar echt onderscheid in maak. Ik vind op school zitten gewoon al heel lastig, en als het dan ook nog eens een opleiding is die ik niet leuk vind kost het me helemaal moeite.

Maar als je zomaar zoveel lessen kunt missen, krijg je dan vanuit de opleiding wel voldoende uitdaging en zelfstandigheid?

Ja ik vind wel dat we voldoende uitdaging en zelfstandigheid krijgen. Zelfstandigheid sowieso wel. Het is gewoon veel werken aan je opdrachten en daar krijg je dan een beetje uitleg bij, maar niet eens zoveel eigenlijk. Daar ben ik wel blij om. Het is wel heel veel zelfstudie. Bij sommige leraren krijg je wel iets meer uitdaging en zelfstandigheid dan bij de andere. Sommige hebben ook meer leerstof over te brengen. Maar ik werk wel liever zelfstandig. Dan kan ik gewoon volgens mijn eigen planning werken. Je moet je trouwens wel echt aan die planning houden want anders kom je echt in de knoop. Dan kom je wel echt achter liggen. Maar ik vind dat we veel zelf mogen doen hoor. Dat past ook wel. Bij sommige vakken ben ik wat langzamer dan de rest van de klas en bij andere ben je weer wat sneller. Door zelfstudie kun je je eigen tempo aanhouden. En uitdaging.. mwa. Het gaat. Vooral de

hoeveelheid huiswerk afkrijgen is een uitdaging. Het niveau vind ik niet per se erg hoog liggen. Het is goed te doen. Niet super makkelijk maar ook echt niet moeilijk. Zolang je je opdrachten en je WFT's haalt is er allemaal niet zoveel aan de hand.

Oke, de zelfstandigheid vind je dus goed, maar de uitdaging zie je niet zo. Begrijp ik je dan goed?

Tsjah.. er is wel enigszins uitdaging. Ik vind het niveau niet echt moeilijk. De grootste uitdaging binnen deze opleiding is denk ik plannen haha. Ik denk dat dat voor de meeste leerlingen een groter probleem is dan het daadwerkelijke niveau van de opleiding. Maar goed, het moet allemaal niet te moeilijk zijn natuurlijk. Als het te moeilijk wordt komt er ook niemand meer.

Oke, duidelijk. Dan wil ik weer even terug naar het verzuim. Je staat best wel veel afwezig als ik in het systeem kijk. Hoe kwam dat?

Ja vooral vorige periode. Ja ik ben gewoon niet gemotiveerd. Ik heb gewoon echt geen zin om naar school te gaan en steeds die lessen te volgen die ik toch niet interessant vind.

Maar ik neem aan dat je je diploma wel wilt halen toch?

Ja dat wel. Anders zit ik hier helemaal voor niks. De enige reden dat ik het volhoud is omdat ik dus dat diploma wil. Daarom ga ik het deze periode ook beter doen.

Waarom nu wel?

Ja omdat het nu moet. Ik sta er qua aanwezigheid super slecht voor dus ik wil deze periode wel mijn best doen om dat te compenseren. Over iets meer dan een maand is het ten slotte vakantie dus ik moet daar nu echt mee gaan beginnen anders wordt het niks. Vorige periodes lag de druk niet zo hoog om te goed te doen en dan denk je gewoon veel makkelijker van 'ah ik heb geen zin dus ik sla even over'. Dat kan ik me deze periode echt niet veroorloven. De druk om alles in te halen ligt nu wel hoog bij mij hoor! Sowieso, want als ik blijf zitten moet ik hier nog een jaar langer zitten.

Heeft je verzuim ook invloed op je schoolresultaten?

Ik had de vorige periode wel echt een hele slecht periode. Toen boeide het me ook gewoon helemaal niks. Toen kwam mijn SLB'er naar me toe en die sprak me aan van ja je rapport is halverwege het jaar wel erg veranderd ik wil er even over praten. Nou dat hebben we gedaan maar dat was ook maar 5 minuten ofzo. Ze hadden ook heel dat rapport gewijzigd qua hoe het eruit zag en hoe je punten geregistreerd stonden. Ik heb daar niet eens uitleg over gehad. Ja of ik was er niet dat kan natuurlijk ook.

Ja dat zou kunnen, dat zou je even moeten navragen. Maar hoe zit het met je cijfers dan?

Ja die waren wel echt flink achteruit gegaan. Nu sta ik er dus ook niet zo heel goed voor. Ik was er zo vaak niet. Ik heb ook wel een aantal toetsen of deadlines gemist. En dan zijn er wel van die dagen waarop je zoiets kunt inhalen. Maar dan zijn er ook altijd docenten die zeggen 'Ja dat doe ik niet op die dag hoor ik plan wel een andere dag in'. Ja lekker dan, alsof het allemaal nog niet genoeg is om bij te houden. Dus ik zat daar een keer en toen waren er geen toetsen. Nou dan kom je ook mooi voor niks. Toen had ik echt voor 3 toetsen een 1 ofzo.

En krijg je nog een kans om dat op te krikken?

Nee niet echt. Njah ze zeggen dat er aan het eind van het jaar 3 herkansingen zijn voor als je dus er een aantal echt niet goed hebt gemaakt. Maar dat moet ik eerst nog eens zien, ze zeggen wel meer dingen hier. En als ze dan zeggen dat ze het voor je gaan regelen gaat daar ook echt weer een lange tijd overheen. Ze zijn zelfs een keer een aantal punten van vorig jaar kwijt geraakt. Dan kun je dus al die projecten van vorig jaar weer inhalen.

Oh echt, dat moet wel vervelend zijn.

Ja daar wordt ik dus echt niet goed van. Hun maken die fout, ik vind het dan niet normaal dat ik die projecten opnieuw moet doen terwijl ik ze vorig jaar gewoon heb gehaald.

Nee daar heb je gelijk in, daar kan ik helaas niet bij helpen. Oke, en om even bij het onderwerp verzuim te blijven. Je gaf me eerder al aan dat je bij het VMBO ook verzuimde, wat was toen je reden?

Ik was toen natuurlijk ook nog wel een stukje jonger. De toekomst leek nog zo ver weg dat ik toen helemaal niet wist waar ik het voor deed. Ik vond school toen al niet leuk trouwens. Daar is het helemaal zo breed dat het geen een kant op gaat. Daarom hoopte ik dat het hier anders zou zijn omdat je je nu tenminste ergens op richt en hierna op zoek kan naar een baan. Maar ik heb nu nog steeds niet echt een idee wat ik hier allemaal mee kan en ik zit al in het tweede jaar. Ik heb alleen een korte stage gedaan deze richting in. Dat vond ik dan weer wel leuk moet ik zeggen. Ik ben gewoon niet echt een schooltype. Ik wil niet hele dagen naar andere luisteren en regels van andere volgen. Ik wil gewoon dingen doen. Het past gewoon niet bij me. Maar helaas is het wel nodig om later aan de slag te kunnen.

En wat vinden je ouders van deze situatie?

Ja mijn pa had eigenlijk al wel de eerste paar weken vermoedens dat ik het hier niet leuk zou gaan vinden. Hij was al mee geweest naar de open dag, maar ja, daar laten ze altijd leuker lijken dan als het is natuurlijk. Maar na een paar weken mijn verhalen aan te horen wist hij wel dat dit het niet echt ging worden voor mij. Vorig jaar is voor mijn gevoel nog wel redelijk gegaan. Maar toen ik in de tweede kwam begin dit schooljaar ging het gewoon mis. Eerste periode ging op zich wel. Het ging niet geweldig maar was te doen. Tweede periode had ik die stage en dat vond ik dus wel leuk. Nou derde periode was dus mijn slechtste periode tot nu toe dus nu moet ik de vierde periode even echt mijn best gaan doen?

Waarom vond je die stage wel leuk, het is toch dezelfde richting?

Ja ik denk dat dat vooral kwam omdat het gewoon geen school was.

Is het dan echt de schoolsetting die je niet aanstaat? Zou een BBL opleiding dan wel iets voor je zijn?

Nou ik weet niet. Ik denk het ook niet. Het blijft allemaal school. Bij BBL moet je ook nog steeds wel naar school. En dan moet je echt veel er naast werken. Die vorige stage was maar kort dus ik denk dat het gewoon even een mooie afwisseling was van het gewone naar school gaan.

Oke op die manier. Maar je vader heeft het dus al een tijdje in de gaten, wat doet hij met deze situatie?

Ja niet zoveel. Zolang ik maar over gaat is het goed.

Maar je dreigt nu niet over te gaan, springt hij dan nu wel in?

Njah inspringen nog steeds niet echt. Hij probeert me nu wel aan te praten dat ik de laatste periode echt mijn best moet doen om alles te compenseren om in te halen. Hij begint zich er nu een beetje mee te bemoeien. Maar gelukkig heb ik nu zelf ook wel in de gaten dat er wat moet gebeuren want ik wil echt wel over. Ik trek het denk ik niet om nog een jaar over te doen. Volgens jaar krijg je dan tenminste ook stage.

Oke, je vader begint zich nu dus pas een beetje zich ermee te bemoeien. Hoe zit dat dan met je moeder?

Die heeft het niet echt door. Mijn ouders zijn gescheiden en ik woon bij mijn vader en zijn vriendin. Mijn moeder die ik niet zoveel, ik ga vaak in het weekend bij haar langs maar dan heb ik niet zoveel met school te maken. Soms vraagt ze er wel naar hoor. Maar ze controleert nooit iets en heeft ook niet zoveel contact met mijn vader.

Vind je je ouders dan niet betrokken?

Ze zijn niet erg betrokken maar dat vind ik alleen maar fijn. Het is niet dat het ze niet boeit ofzo maar ze vinden dat ik mijn eigen keuzes moet maken. Ze kunnen zich er allemaal wel mee gaan bemoeien en mij soort van gaan dwingen om naar school te gaan maar dat gaat toch niet werken. Dan ga ik

tijdens schooltijd wel ergens anders heen of met vrienden chillen buiten. Dan hebben ze liever dat ik thuis ben zodat ze weten waar ik ben.

En als je verzuimd, doe je dat dan met vrienden?

Nee vaak alleen. Soms overleg ik wel eens met een klasgenootje en gaan we wel even wat eerder weg. Maar meestal beslis ik het gewoon alleen. Ik zei al, mijn klasgenoten zijn niet echt vrienden ofzo. En mijn eigen vrienden zitten ver weg op school dus het heeft dan geen zin om echt af te spreken.

Oke duidelijk verhaal. Dan wil ik graag overgaan tot interventies. Je vind de opleiding niet echt leuk, maar is er iets wat school zou kunnen doen om het leuker te maken voor jou?

Ja ik weet het echt niet. Ik denk dat er met school op zich echt niet zoveel mis is. Ik vind het gewoon een kut opleiding. Maar zo is de opleiding gewoon, daar kan school niet veel aan doen. Ik heb gewoon een verkeerde keuze gemaakt.

Maar wat vind je dat precies vervelend aan de opleiding?

Ja de vakken die je het meeste hebt, bankleer, verzekeringen. Daar wordt je mee dood gegooid. Die lessen met al die systemen en zo. Je hebt echt veel verschillende systemen en dan moet je de hele tijd wisselen, daar wordt ik een beetje moe van. En dan steeds van die opdrachten waarbij je 10 keer hetzelfde moet doen. Dan denk ik ja stik er in, dat ga ik niet doen.

Wat zou je dan wel prettig vinden, bijvoorbeeld meer theorie of meer praktijk?

Ja dat weet ik niet. Gewoon 1 systeem gebruiken. Ik ga hier toch niet veel mee doen later dus voor mij hoeft het niet.

Als ik je zo hoor heb je dus niet echt een idee wat school zou kunnen doen?

Nee niet echt. Ik zou gewoon zeggen ga gewoon door met op deze manier lesgeven. Het lesgeven gaat allemaal wel goed. Vaak met Nederlands en Engels dan heb je heel veel van die dingen op de computer die je moet kopen. Ik wordt daar echt gek van. Het zou fijn zijn als dat gerichter is. Maar de leraar doet het goed. Het is allemaal best prima. Ik denk niet echt dat er iets is dat er voor zou zorgen dat ik ineens wel naar de lessen ga komen en minder verzuim. Ik heb gewoon een fout gemaakt in mijn keuze en daarom interesseert het me niet en zal het me ook niet interesseren als er iets gaat veranderen in de lessen ofzo. Daar kan school weinig aan doen.

Oke..

Ja trouwens, als ik dan toch iets moet noemen. De communicatie van docenten zou wel beter moeten kunnen naar de leerlingen. Die is soms echt slecht.

Kun je daar een voorbeeld van noemen?

Ja bijvoorbeeld die cijfers. Of dat het rapport ineens gewijzigd wordt zonder uitleg erover. Ook dat zijn wel dingen die voor mij nog minder motiveren. Maar verder doen ze het hier wel goed denk ik hoor.

Ja? En als je jouw ideale schoolsituatie zou beschrijven, hoe zou die er dan uitzien?

De ideale schoolsituatie.. half 10 beginnen haha. Of 9 uur. We beginnen nu om half 9 en dat is echt zo vroeg. Daardoor moet ik in de ochtend echt heel veel haasten. En verder ja, veel zelfstandigheid en voor jezelf werken maar wel met begeleiding van docenten. Ja weet je, ik denk niet dat er echt heel veel anders moet. Het ligt vaak niet eens aan de school en ligt vaak gewoon aan mezelf, ik ben gewoon niet gemotiveerd.

I38: Nou ik ben blij dat jij in ieder geval hier goed op je plaats zit. Dat is ook wel eens goed om te horen! De belangrijkste dingen heb ik wel met je besproken en je moet zo gaan. Als je verder niets meer hebt toe te voegen wil ik dit gesprek graag afsluiten.

R38: Nee hoor, niks toe te voegen.

I39: Oke, dan wil ik je graag bedanken voor je tijd.

Bijlage C: Analyseplan

Voorafgaand aan de analyse zijn de tien interviews afgenomen met behulp van de topiclijst. Deze topiclijst vindt u in bijlage A. Deze interviews zijn opgenomen en vervolgens getranscribeerd. Deze transcripten zijn geüpload in het softwareprogramma Atlas.ti waarin het proces van coderen heeft plaats gevonden volgens onderstaande stappen. Er is gekozen te werken met het programma Atlas omdat de onderzoeker al enige ervaring heeft met dit programma. Het gebruik van dit programma is geschikt voor dit onderzoek omdat het de mogelijkheid geeft de data op een overzichtelijke manier te observeren en vervolgens presenteren. Door het op de verschillende manieren kunnen rangschikken van de fragmenten krijgt men als eindproduct een overzichtelijk netwerkview met alle belangrijke codes waardoor het gemakkelijk is een goede beschrijving van de resultaten van dit onderzoek te maken.

Stap 1: Starten met Atlas.ti

Wanneer men begint met het analyseren van gegevens in Atlas opent men de 'Hermeneutic Unit' (HU). De Hermeneutic Unit geeft de structuur van alle gegevens weer voor het project waarvoor er data-analyses worden gedaan. Vanuit dit startbeeld is het mogelijk alle ingevoerde gegevens terug te vinden. Alles wat onderdeel is van een bepaald project is onderdeel van het HU. Dit betekend alle codes, families, citaten, memos en gegevens en de koppelingen die onderling worden gemaakt. Hierin worden dan ook alle transcripten geüpload. Vanuit hier begint de fase van open codering (Friese, 2013).

Stap 2: Open codering

De eerste fase van het analyseren van de gegevens is de open codering. Codes kunnen gebruikt worden voor meerdere doeleinden. In dit onderzoek zijn de codes gebruikt om betekenis aan de data te geven. Codes zijn meestal korte stukjes tekst die verwijzen naar andere stukken tekst. Het doel van open codering is het classificeren van een vaak grote hoeveelheid data.
Bij het proces van open codering is er per transcript gecodeerd. Allereerst is het transcript helemaal doorgelezen. Vervolgens worden er bepaalde codes aan verschillende tekstfragmenten gegeven. Per regel wordt er gekeken welke code kan worden toegekend en wordt het begin en het einde van een fragment bepaald. Deze codes staan niet vast maar worden door de onderzoeker bepaald. Uiteraard moeten deze passen bij het onderwerp van het onderzoek en duidelijk genoeg zijn zodat de onderzoeker weet waar het stuk geselecteerde tekst over gaat. De code moet iets zeggen over het individu of de situatie. Hierbij moet worden opgelet dat de onderzoeker niet te veel interpreteert en een code hangt aan een fragment dat de respondent niet zo heeft bedoeld. De verschillende fragmenten worden met elkaar vergeleken en zo wordt er bepaald welk fragment welke code krijgt (Boeije, 2014). Het resultaat van open coderen is een lijst met codes en de daarbij behorende fragmenten. Dit wordt de quotation-list genoemd. Open codering is bedoeld om de onderzoeker de grote hoeveelheid aan gegevens te leren kennen. Ook draagt het er toe bij dat de gegevens overzichtelijk worden, en dat fragmenten die niet relevant zijn worden gefilterd. Er kunnen ook meerdere codes aan 1 fragment worden toegekend, bijvoorbeeld wanneer een fragment meerdere betekenissen heeft (Boeije, 2014).

Stap 3: Het axiaal coderen: Families aanmaken

Na het open coderen volgt het axiaal coderen. Het doel van axiaal coderen is bepalen welke thema's belangrijk zijn en welke thema's minder belangrijk zijn. Ook worden de verschillende codes met elkaar vergeleken en wordt er gekeken hoe ze samenhangen. In deze fase is het mogelijk op codes op te splitsen, samen te voegen of nieuwe codes toe te voegen. Er moet goed worden nagegaan of er codes in meer of mindere mate synoniemen van elkaar zijn. Wanneer dit het geval is kunnen deze codes het best worden samengevoegd tot één code. Bij het axiaal coderen worden er hoofd- en subcategorieën onderscheiden. Er wordt ordening en structuur aangebracht in de onderzoeksgegevens (Boeije, 2014). Dit structureren wordt in Atlas gedaan door middel van het aanmaken van families. Families in Atlas ondersteunen de analyse door de codes te groeperen. Een familie wordt dus gebruikt om een groep codes te classificeren onder een groter kernthema. Het aanmaken van families zorgt ervoor dat het aantal objecten dat moeten worden geanalyseerd wordt verkleind, doordat ze onder 1 categorie worden ingedeeld (Friese, 2013). Het resultaat van het axiaal coderen is de codeboom. Dit is een overzicht van de verschillende families en de codes die onder deze families zijn verdeeld. De codeboom van dit onderzoek vindt u in bijlage D.

Stap 4: Selectief coderen: Netwerkview

De laatste stap in het coderen is het selectief coderen. In deze fase ligt de nadruk op de integratie van de bevindingen door verbanden te leggen tussen de families die in de fase van axiaal coderen zijn aangemaakt. In deze fase wordt er vastgesteld welke codes iedere keer terug komen in de waarnemingen en wordt er gekeken wat de belangrijkste informatie is. Selectief coderen valt voornamelijk samen met het aanwijzen van de kerncategorie en het groeperen van de andere thema's rondom deze kerncategorie. Ook is dit de fase waarin wordt bepaald hoe de relevante onderwerpen zich tot elkaar verhouden (Boeije, 2014). Het resultaat van het selectief coderen in Atlas is het netwerkview. Het netwerkview is in dit onderzoek een mindmap waarin de kerncategorie centraal staat. Het is een manier om de resultaten op een overzichtelijke manier in beeld te brengen. De andere thema's worden rondom deze kerncategorie gegroepeerd. Tussen de kerncategorie en deze thema's worden de verbanden aangegeven. Dit wordt gedaan in de optie "Links" bij het netwerkview. Het is hier mogelijk om de codes op verschillende manieren met elkaar te verbinden. Zo zijn er in dit onderzoek gebruik gemaakt van de links: "is a cause of", "is associated with" en "is a part of". Ook is er door de onderzoeker zelf een nieuwe link toegevoegd genaamd "is an intervention for" dat aangeeft dat de code een goede interventie zou zijn voor de code waaraan deze is gelinkt (Friese, 2013). Het resultaat van deze fase vindt u in bijlage E.

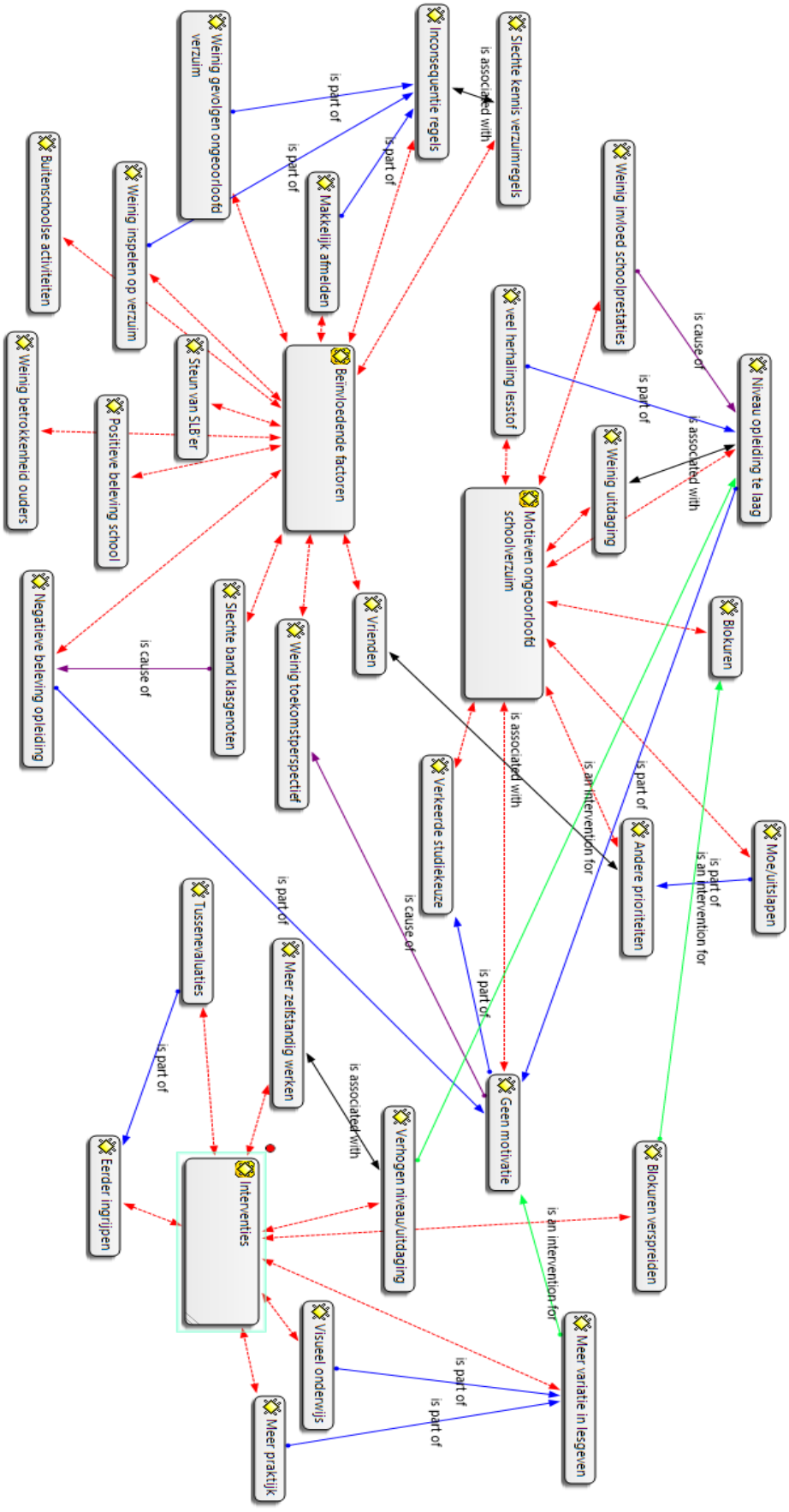
Stap 5: Het beantwoorden van de vraagstelling

Zoals hierboven aangegeven worden er in het netwerkview verbanden gelegd tussen de verschillende kernthema's. Aan de hand van deze verbanden worden de resultaten beschreven. Er is gekeken welke factoren elkaar versterken, welke met elkaar te maken hebben en welke interventies hier bij passen. In de resultatenparagraaf worden deze verbanden weer gekoppeld aan theorie die afkomstig is uit het theoretisch kader en met uitspraken van de respondenten. Om de belangrijkste thema's te filteren is er gekeken naar de frequentie van de verschillende thema's. De thema's die het meest zijn benoemd door de respondenten zijn als belangrijkst ervaren en uitgewerkt in de resultatenparagraaf.

Bijlage D: Analyseplan: Codeboom

Familie	Codes
Motieven ongeoorloofd schoolverzuim (11)	Andere prioriteiten Blokuren Geen motivatie Moe/uitslapen Motieven schoolverzuim Niveau opleiding te laag Saaie lessen veel herhaling lesstof Verkeerde studiekeuze Weinig invloed schoolprestaties Weinig uitdaging
Beïnvloedende factoren (18)	Beïnvloedende factoren Betrokkenheid ouders Buitenschoolse activiteiten Inconsequentie regels Makkelijk afmelden Negatieve beleving opleiding Omgevingsfactoren Positieve beleving opleiding Positieve beleving school Schoolbeleving Slechte band klasgenoten Slechte kennis verzuimregels Steun van SLB'er Vrienden Weinig betrokkenheid ouders Weinig gevolgen ongeoorloofd... Weinig inspelen op verzuim Weinig toekomstperspectief
Interventies (9)	Blokuren verspreiden Eerder ingrijpen Interventies Meer praktijk Meer variatie in lesgeven Meer zelfstandig werken Tussenevaluaties Verhogen niveau/uitdaging Visueel onderwijs

Bijlage E: Analyseplan: Netwerkview



Bijlage F: Ethische verantwoording

Bij het schrijven van dit onderzoek is er rekening gehouden met de gedragscode praktijkgericht onderzoek voor het HBO van de HBO raad vereniging van Hogescholen. Met onderstaande gedragsregels is tijdens dit onderzoek rekening gehouden:

1. Onderzoeker dient het professionele en maatschappelijke belang.

Dit onderzoek zet zich in voor het professionele en maatschappelijke belang omdat het is gericht op een relevant probleem uit de beroepspraktijk. Verzuim is iets wat zich op MBO-scholen nog veel voordoet, ook op het Florijn College. Dit verzuim kan soms leiden tot voortijdig schoolverlaters. Dit voortijdig schoolverlaten verkleint de kans op een goede uitgangspositie binnen de maatschappij, waardoor de kans bestaat dat crimineel gedrag bij deze schoolverlaters groeit. Dit onderzoek helpt het maatschappelijk belang omdat er wordt in gegaan op de motieven van verzuim van de leerlingen binnen Florijn College. Hieruit wordt een advies beschreven. Dit advies bevat meerdere oplossingsrichtingen die toepasbaar zijn binnen de school. Wanneer het Florijn College aan de hand van het advies interventies gaat inzetten is de kans groter dat het verzuim binnen het Florijn vermindert en dat er minder voortijdig schoolverlaters komen in de toekomst. Voor de maatschappij is dit een voordeel omdat de mensen die een diploma hebben en gemakkelijker aan een baan komen, minder snel in het criminele circuit terecht zullen komen. Om dit te bereiken is er voorafgaand een haalbaar plan van aanpak opgesteld en is er tijdens dit onderzoek niet van dat plan afgeweken,.

2. De onderzoeker is respectvol.

Binnen dit onderzoek wordt er respectvol omgegaan met de gegevens. Gegevens die Florijn College als privé ziet worden niet gerapporteerd. Ook met de gegevens van de respondenten is respectvol omgegaan. Vooraf aan het interview is er aan de respondent uitgelegd hoe het proces te werk gaat en wat er met de gegevens wordt gedaan. Er is vooraf verteld dat de opnames anoniem zijn en deze alleen door de onderzoeker en eventueel de beoordelaar van dit onderzoek worden beluisterd. Ook is hierin duidelijk gemaakt dat de transcripten anoniem en vertrouwelijk worden verwerkt. Hierdoor lopen de respondenten geen risico door eventuele uitspraken die zij in het interview hebben gedaan. Hierover is ook met iedere respondent een contract getekend. Dit contract kunt u vinden in bijlage F. Er is binnen dit onderzoek rekening gehouden met zowel de belangen van de school als van de respondenten. Doordat de respondenten hun verhaal kunnen doen en kunnen aangeven wat zij graag veranderd willen zien voelen zij zich gehoord en zou dit uiteindelijk kunnen leiden door het vergroten van de motivatie. Ook voor de school is het van belang omdat minder schoolverlaters betekend dat zij minder boetes krijgen en de sfeer op school verbeterd.

3. De onderzoeker is zorgvuldig.

Voorafgaand aan het onderzoek is gekeken welke vorm van onderzoek het best bij dit onderzoek past. Aangezien Florijn door het leerlingvolgsysteem PARS al enig zicht hadden op de omvang van het verzuim binnen team Juridisch en Financieel hadden zij meer behoefte aan diepgaande informatie hierover. Om deze reden is er gekozen voor kwalitatief onderzoek, omdat dit de leerlingen de kans gaf

hun kant van het verhaal te vertellen en dit toe te kunnen lichten. Er is binnen dit onderzoek rekening gehouden met verschillende theorieën. Deze theorieën zijn verwerkt in het theoretisch kader, en aan de hand van deze informatie is het onderzoek verder opgebouwd door het maken van de topiclijst. De methode die is gebruikt en de manier van rapporteren zijn afkomstig van het boek “Analyseren van kwalitatief onderzoek” van Hennie Boeije. Dit is een duidelijke en goede manier van rapporteren. De gegevens die tijdens dit onderzoek zijn verkregen worden door de onderzoeker zelf zorgvuldig bewaart voor een periode van minimaal 7 jaar. Wanneer men toegang wil tot deze gegevens kan dit worden aangevraagd bij de onderzoeker.

4. De onderzoeker is integer.

Voorafgaand aan dit onderzoek is er kritisch gekeken naar het onderwerp van dit onderzoek en de bijpassende methode. Vervolgens is er een keuze gemaakt in die manier van onderzoeken. Tijdens het theoretisch onderzoek is er zorgvuldig gekeken naar welke bronnen er in het onderzoek verwerkt zouden worden. Zo is er niet alleen gekeken naar bronnen van eigen land, maar ook daarbuiten. Er is gekeken naar verschillende perspectieven bij verschillende onderwerpen. Er is op gelet dat de eigen opvattingen van de onderzoeker de resultaten niet hebben beïnvloed door bijvoorbeeld gewenste uitkomsten. Hier is op toegezien door de vorderingen van het onderzoek regelmatig te bespreken met de begeleider vanuit de opdrachtgever en studiegenoten. Op deze manier is het ook mogelijk geweest voor de onderzoeker om feedback te vragen en aangesproken te worden op het doen en laten tijdens het uitvoeren van het onderzoek. Ook is de manier van rapportage verantwoord, er is dus geen informatie beschreven of weggelaten zonder argumentatie.

5. De onderzoeker verantwoord hun keuzes en gedrag.

In dit onderzoek worden belangrijke keuzes verantwoord. Zo is de van het onderzoeksonderwerp, de methode van het onderzoek, het analyseplan, de keuze van respondenten en de conclusie allen onderbouwd aan de hand van theorie. In de discussie is er kritisch gekeken naar de beperkingen van dit onderzoek en zijn er aanbevelingen voor eventueel vervolgonderzoek gedaan.

Bijlage G: Format Contract met respondenten

Onderzoek naar de motieven voor ongeoorloofd verzuim.

Dit contract is opgesteld door de onderzoeker zodat er duidelijke afspraken gemaakt kunnen worden tussen onderzoeker en respondent en deze ook genoteerd staan. Dit contract wordt door zowel onderzoeker als respondent getekend en in bewaring genomen door te onderzoeker.

In dit contract wordt verklaard:

- Dat de respondent op de hoogte is dat het interview wordt opgenomen en de gegevens vanuit dit interview anoniem verwerkt in een transcript.
- De onderzoeker verwerkt alle gegevens vanuit in dit onderzoek op een vertrouwelijke manier. De opnames zullen alleen door de onderzoeker zelf en eventueel door de beoordelaar van dit onderzoek beluisterd.
- De onderzoeker bewaart alle gegevens binnen dit onderzoek voor een bewaartermijn van minimaal 7 jaar. De respondent is hiervan op de hoogte.
- De respondent heeft ten allen tijden het recht een kopie van dit contract te vragen.

Beide partijen zijn op de hoogte van bovenstaande punten en gaan hiermee akkoord.

Handtekening respondent

Handtekening onderzoeker

_____ _____